

ΥΓΙΕΙΝΗ & ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ιαν - Φεβ - Μαρ - Απρ 2019

Τετραμηνιαίο Περιοδικό

Τεύχος 76

www.elinyae.gr

ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

(Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής & Ασφάλειας της Εργασίας)

Λιοσίων 143 & Θειρσίου 6, 104 45 Αθήνα

Τ.: 210 8200100, Φ.: 210 8200222

Ε.: info@elinyae.gr

Άρθρα

☆ Περί κινδύνου...

☆ Ωσεί εργασία και ωσεί άδεια: Καινοφανείς ανθυγιεινές συμπεριφορές εργαζομένων απότοκες υπερβολικού εργασιακού στρες

Πυξίδα

☆ Ασφαλής χειρισμός των περονοφόρων ανυψωτικών Μηχανημάτων Εργου (ΚΛΑΡΚ)

ΓΙΑ ΕΝΑ ΑΣΦΑΛΕΣ ΚΑΙ ΥΓΙΕΣ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Διεθνής
Οργάνωση
Εργασίας

100
1919-2019

28 Απριλίου 2019

Παγκόσμια Ημέρα
για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Editorial

Τα νέα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

- Δράσεις του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. για την Παγκόσμια Ημέρα για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία 2019 3
- Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. διοργανώνει το 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Υγεία και την Ασφάλεια στην Εργασία..... 4
- Συμμετοχή του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στη δράση Εργασία Μαζί / Job Shadow Day 5
- Δράση ευαισθητοποίησης για παιδιά..... 5
- Ενημέρωση εκπαιδευτικών β/θμιας εκπαίδευσης και μαθητών ΕΠΑ.Λ. και Μεταλυκειακού Έτους-Τάξη Μαθητείας ΕΠΑ.Λ. Εύβοιας, σε θέματα ΥΑΕ..... 6
- Ολοκλήρωση του προγράμματος εξειδίκευσης στην Εργονομία, Υγεία και Ασφάλεια της Εργασίας 7
- Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στην 1η Συνάντηση Ενδιαφερομένων: ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εκτίμηση της συνολικής επίπτωσης των πολιτικών πρόληψης ΥΑΕ στην απόδοση των κατασκευαστικών επιχειρήσεων 8
- Εκπαιδευτικά προγράμματα στη Γαλακτοκομική Σχολή ΕΠΑΣ Ιωαννίνων..... 8
- Συμβολή του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στη δημιουργία της Πρώτης Ελληνικής Δανειστικής Βιβλιοθήκης των Βρυξελλών 9
- 14η συνάντηση του δικτύου Τ.Α. μεγάλων επιχειρήσεων Κεντρικής Μακεδονίας 9
- Κοπή πίτας του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. 2019..... 10
- Επισκέψεις των εκπαιδευόμενων Τεχνικών Ασφαλείας σε επιχειρήσεις 10
- Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. κοντά σε μαθητές και σπουδαστές 11

Άρθρα

- Περί κινδύνου... Του Α. Ταργουτζή..... 13
- Ωσεί εργασία και ωσεί άδεια: Καινοφανείς ανθυγιεινές συμπεριφορές εργαζομένων απότοκες υπερβολικού εργασιακού στρες. Των Θ. Μπάζα, Ε. Θανασιά 17

Πυξίδα

- Ασφαλής χειρισμός των περονοφόρων ανυψωτικών Μηχανημάτων Εργου (κλαρκ)..... 25

• Λόγος και Εικόνα

- Μεταρρυθμιστικά κινήματα στις ΗΠΑ στις αρχές του 20ου αιώνα. Επιμέλεια: Σ. Δοντάς 33

• Διεθνές Περισκόπιο

- Παγκόσμια Ημέρα για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία 2019: για ένα ασφαλές και υγιές μέλλον της εργασίας 35
- Ο κωδικός UFI και τί σημαίνει για τις ετικέτες των προϊόντων 35
- Το μέλλον της εργασίας: στο πλαίσιο διάσκεψης υψηλού επιπέδου εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο η ΕΕ μπορεί να αντιμετωπίσει προκλήσεις και να αξιοποιήσει ευκαιρίες 36

Εκδηλώσεις

- Συνέδριο ΥΑΕ στο πλαίσιο της ρουμανικής ευρωπαϊκής προεδρίας 38
- Ημερίδα με θέμα «Αντισεισμικός σχεδιασμός και ασφάλεια στις κατασκευές», στη Θεσσαλονίκη..... 39
- Εκπαίδευση αστυνομικού προσωπικού σε θέματα Εκτίμησης Κινδύνου – Στρατηγική Ανάλυση..... 39
- Τελετή απονομής των Βαρεβίων Υγείας και Ασφάλειας 2019 40
- 2ο Επιστημονικό Forum για τη μείωση της Διακινδύνευσης στην Ελλάδα 41
- «Φωτίζοντας» τη γυναίκα: εκδήλωση της ΔΕΗ για την Ημέρα της Γυναίκας ... 41
- Conference Safety & Security 2019..... 42
- Ημερίδα με θέμα "Συντήρηση Πολιτισμικής Κληρονομιάς - Υγεία, Ασφάλεια και Περιβάλλον" στα Ιωάννινα..... 42
- Ημερίδα του Οδοντιατρικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης..... 43
- Ημερίδα με θέμα «Ασφαλώς, νοιαζόμαστε!» από την ΕΔΑ Αττικής 43
- Ημερίδα για την «Υγεία και Ασφάλεια των εργαζομένων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση» 44

Νομοθετικές εξελίξεις

- Επιμέλεια: Α. Δαΐκου 45

Συνέδρια – Ημερίδες

- Επιμέλεια: Φ. Θωμαδάκη..... 49

Βιβλιογραφία - Χρήσιμες διασυνδέσεις

- Υγεία και ασφάλεια στα Μουσεία. Επιμέλεια: Φ. Θωμαδάκη..... 52

Γνωρίστε μας

- Παρατηρητήριο ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. 54

Βιβλιοπαρουσίαση

- Digital labour platforms and the future of work – Towards decent work in the online world Επιμέλεια: Σ. Δοντάς 55

- Προγράμματα κατάρτισης..... 56

Editorial

Στα τέλη της δεκαετίας του 90 κυκλοφόρησε το βιβλίο του Jeremy Rifkin «περί του τέλους της εργασίας». Τότε, ζούσαμε τη λεγόμενη 3η βιομηχανική επανάσταση, που χαρακτηριζόταν από την άνθηση των τεχνολογιών, της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών.

Σήμερα, δύο μόλις δεκαετίες μετά, τα δεδομένα είναι εντελώς διαφορετικά: η εργασία, ευτυχώς δεν έχει «σβήσει», αλλά η -με εκθετικούς ρυθμούς- αυξανόμενη τεχνολογική πρόοδος μας έχει οδηγήσει στην 4η βιομηχανική επανάσταση: στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης και της ρομποτικής.

Όλες αυτές οι δομικές αλλαγές έχουν δημιουργήσει ένα νέο παραγωγικό μοντέλο, εντός του οποίου προσφέρονται τεράστιες δυνατότητες. Νέα εργασιακά πρότυπα εμφανίζονται σε έναν κόσμο που αλλάζει.

Είναι γεγονός ότι οι νέες τεχνολογίες στον τομέα της εργασίας έχουν βελτιώσει, σε μεγάλο βαθμό, τις συνθήκες εργασίας. Αυτό όμως σημαίνει ότι η ουσιαστική πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων απαιτεί την πρόβλεψη των πιθανών αρνητικών επιπτώσεων αυτών των τεχνολογιών στην υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων, σε ένα περιβάλλον δυσμενών δημογραφικών δεδομένων.

Σκοπός του συνεδρίου που διοργανώνει το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. είναι να ανιχνεύσει τις προκλήσεις στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία στη νέα εποχή.

Ρένα Μπαρδάνη

ISSN: 1108-5916

Ιδιοκτήτης

Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής
και Ασφάλειας της Εργασίας

Δ.Σ. ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Πρόεδρος: Ρένα Μπαρδάνη

Αντιπρόεδρος: Θεόδωρος Δεληγιαννάκης, Αντώνιος
Μέγγουλης

Μέλη: Γεώργιος Αμβράζης, Ελλη Βαρχαλαμά,
Χρήστος Καβαλόπουλος, Σοφία Καζάκου, Σωτήριος
Παπαμιχαήλ, Άννα Στρατινάκη

Επιμέλεια έκδοσης: Εβίτα Καταγή, Τομέας
Υποστηρικτικών Υπηρεσιών ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Οι απόψεις και οι αναλύσεις των άρθρων και των
επιστολών δεν εκφράζουν απαραίτητα τις θέσεις του
Ινστιτούτου.

Δεν επιτρέπεται η αναπαραγωγή μέρους ή όλου του
εντύπου, με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς αναφορά της
πηγής.

Η εικόνα του εξωφύλλου είναι η αφίσα της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για την Παγκόσμια Ημέρα Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία 2019, μεταφρασμένη και προσαρμοσμένη στα Ελληνικά από το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Δράσεις του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. για την Παγκόσμια Ημέρα για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία 2019

Με αφορμή την επέτειο των 100 χρόνων της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO) και των συζητήσεων για το μέλλον της εργασίας, η φετινή Παγκόσμια Ημέρα επιχειρεί να αποτιμήσει 100 χρόνια εργασίας σχετικά με τη βελτίωση της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας.

Με θέμα "για ένα ασφαλές και υγιές μέλλον της εργασίας" η επαίτειος προσδοκά σε ένα μέλλον όπου οι προσπάθειες θα συνεχιστούν, εν μέσω σημαντικών αλλαγών, όπως είναι η τεχνολογία, οι δημογραφικές μεταβολές, η οργάνωση της εργασίας και η κλιματική αλλαγή.

<https://www.ilo.org/safework/events/safeday/lang-en/index.htm>

Όπως κάθε χρόνο, το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, μετέφρασε και προσαρμόσε στα Ελληνικά την αφίσα της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

Η αφίσα είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στη διεύθυνση:

http://www.elinyae.gr/el/lib_file_upload/poster_gr.1553085330714.pdf

Επίσης, δημιούργησε σχετικό με την Ημέρα βίντεο, το οποίο προβλήθηκε τη Μ. Εβδομάδα, από τις οθόνες του μετρό στην Αθήνα και κυκλοφορεί στα social media.

Το βίντεο είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

http://www.elinyae.gr/el/Ext_Videos/28-4-2019_SM.mp4

Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. διοργανώνει το 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Υγεία και την Ασφάλεια στην Εργασία

2^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
για την Υγεία
και την Ασφάλεια
στην Εργασία

Με το
βλέμμα
στο
μέλλον

18 & 19 Νοεμβρίου 2019
ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

www.elinyaecongress.gr

ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ERC
Γραμματεία Συνεδρίου ERA Ltd Ασκληπείου 17 | 106 80 Αθήνα | Τηλ: 210 3634944 | Fax: 210 3631690 | e-mail: info@era.gr | Web site: www.era.gr

Στις 18 και 19 Νοεμβρίου, στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, θα πραγματοποιηθεί το 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Υγεία και την Ασφάλεια στην Εργασία με τίτλο: «Με το βλέμμα στο μέλλον», που διοργανώνει το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Σκοπός του συνεδρίου είναι να ανιχνεύσει τις σημερινές προκλήσεις στα θέματα της υγείας και της ασφάλειας στους χώρους εργασίας σε μία εποχή όπου νέες τεχνολογίες, όπως η ψηφιοποίηση, η νανοτεχνολογία, η βιοτεχνολογία και η εκτεταμένη χρήση του διαδικτύ-

ου ανατρέπουν τις καθιερωμένες μεθόδους παραγωγής και απασχόλησης και έχουν αναδιαρθρώσει το πλαίσιο μέσα στο οποίο κινούνται εργαζόμενοι και επιχειρήσεις.

Το συνέδριο απευθύνεται σε όλους τους εμπλεκόμενους στη διαχείριση των θεμάτων υγείας και ασφάλειας, αλλά και σε κάθε ενδιαφερόμενο για το παρόν και το μέλλον της εργασίας. Απευθύνεται, επίσης, σε κάθε πολίτη γιατί η υγεία και η ασφάλεια είναι αγαθό σε όλες τις δραστηριότητες και όχι μόνο στον χώρο της εργασίας. Όλοι μπορούν να αντλήσουν χρήσιμες πληροφορίες.

Ειδικότερα απευθύνεται:

- στους Τεχνικούς Ασφάλειας, Ιατρούς Εργασίας και σε όλους τους επαγγελματίες του χώρου
- στους εργαζόμενους
- στους εργοδότες κάθε μορφής επιχειρήσης
- στα στελέχη επιχειρήσεων και οργανισμών
- στις συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών
- στις Επιτροπές Υγείας και Ασφάλειας της Εργασίας
- στους θεσμικούς φορείς της πολιτείας
- στους επιθεωρητές εργασίας
- στα στελέχη ασφαλιστικών φορέων
- στην επιστημονική – ερευνητική κοινότητα
- στους φοιτητές – σπουδαστές.

Περισσότερες πληροφορίες, υποβολή εργασιών και εγγραφές στην ιστοσελίδα του συνεδρίου στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

www.elinyaecongress.gr

Συμμετοχή του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στη δράση Εργασία Μαζί / Job Shadow Day

Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. σε συνεργασία με το Ι.Π.Α.Π. «Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ» συμμετείχε στη δράση «**Εργασία Μαζί / Job Shadow Day**», η οποία διοργανώνεται για δεύτερη συνεχή χρονιά από την Ελληνική Εταιρία Υποστηριζόμενης Εργασίας (ΕΛ.ΕΤ.ΥΠ.Ε).

Στο πλαίσιο της δράσης αυτής, στις 18 Απριλίου, νέος από το Ι.Π.Α.Π. «Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ» επισκέφθηκε το Ινστιτούτο, ξεναγήθηκε στο Εργαστήριο Βιοχημείας Τοξικολογίας και απασχολήθηκε στη βιβλιοθήκη κάνοντας αρχειοθέτηση βιβλίων και αναπλήρωση φυλλαδίων και εκδόσεων, όπου υπήρχε ανάγκη.

Η δράση είναι πανευρωπαϊκής εμβέλειας και διεξάγεται ταυτόχρονα σε πολλές ευρωπαϊκές πόλεις, προκειμένου να ευαισθητοποιηθούν οι ιδιωτικές επιχειρήσεις για την εργασία των ΑμεΑ. Στόχος της είναι να προβάλει

τη θετική συμβολή των ανθρώπων αυτών στην εργασία, να προωθήσει τις ίσες ευκαιρίες στην απασχόληση και να καταρρίψει στερεότυπα.

Δράση ευαισθητοποίησης για παιδιά

Το Ινστιτούτο συνεχίζει σε όλη την Ελλάδα τη δράση ευαισθητοποίησης για παιδιά, την οποία ξεκίνησε τα Χριστούγεννα.

Η δράση απευθύνεται σε παιδιά όλων των ηλικιών και αφορά σε θέματα υγείας και ασφάλειας, καθώς και τα μέτρα πρόληψης των κινδύνων στο σπίτι και το σχολείο.

Τα παιδιά, με διαδραστικό τρόπο, έχουν την ευκαιρία να κάνουν ερωτήσεις και να συμμετέχουν σε βιωματικό παιχνίδι.

Μέχρι σήμερα, το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. έχει επισκεφθεί δομές στο Χαμόγελο του Παιδιού, την Κιβωτό του Κόσμου, το ορφανοτροφείο του Βόλου, το οικοτροφείο της Ιεράς Μονής Παναγίας Ντουραχάνη στα Ιωάννινα, το 1ο Νηπιαγωγείο Ωραιοκάστρου, καθώς και το Ι.Π.Α.Π. «Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ».

Ενημέρωση εκπαιδευτικών Β/θμιας εκπαίδευσης, μαθητών ΕΠΑ.Λ. και Μεταλυκειακού Έτους-Τάξη Μαθητείας ΕΠΑ.Λ. Εύβοιας, σε θέματα ΥΑΕ

Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., η Δ/νση Β/βάθμιας Εκπαίδευσης Εύβοιας, το ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Στ. Ελλάδος και το Μεταλυκειακό Έτος - Τάξη Μαθητείας των ΕΠΑΛ, συνδιοργάνωσαν ενημερωτική συνάντηση σε θέματα υγείας και ασφάλειας στον χώρο του σχολείου για τους εκπαιδευτικούς.

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στις **20 Μαρτίου**, στην αίθουσα συνεδριάσεων της Περιφερειακής Ενότητας Εύβοιας, στη Χαλκίδα.

Στην πρόσκληση που τους απηύθυνε η Περιφερειακή Δ/νση Εκπαίδευσης Στ. Ελλάδος, ανταποκρίθηκαν περισσότεροι από 60 εκπαιδευτικοί (κυρίως διευθυντές και διδάσκοντες στο Μεταλυκειακό Έτος - Τάξη Μαθητείας των ΕΠΑΛ).

Τα στελέχη του Ινστιτούτου, κ.κ. Π.Γεωργιάδου και Α. Δαϊκού, ανέπτυξαν θέματα σχετικά με τις "εκτακτες καταστάσεις κινδύνου στο σχολικό περιβάλλον" - "προδιαγραφές χώρων εργασίας" και το "ισχύον θεσμικό πλαίσιο", αντίστοιχα.

Στους συμμετέχοντες δόθηκε βεβαίωση συμμετοχής.

Η εκδήλωση στέφθηκε με ιδιαίτερη επιτυχία. Ξεπέρασε δε, τον προβλεπόμενο χρόνο λόγω της αυξημένης συμμετοχής των εκπαιδευτικών στη συζήτηση που ακολούθησε.

Από τη συζήτηση αναδείχθηκαν τα θέματα της μη εφαρμογής του Ν. 3850/2010 στα δημόσια σχολεία (απουσία τεχνικού ασφάλειας και

γιατρού εργασίας), καθώς και των ελλείψεων στις κτιριακές υποδομές και τον εξοπλισμό των εργαστηρίων.

Στις **5 Απριλίου** ακολούθησε, δίωρη ενημέρωση των μαθητών του Μεταλυκειακού Έτους - Τάξη Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. Εύβοιας. Συμμετείχαν οι μαθητές όλων των ειδικοτήτων της τάξης μαθητείας και οι εκπαιδευτικοί τους. Ειδικότερα οι μαθητές ανήκαν στις ειδικότητες των τομέων:

- ηλεκτρολογίας, ηλεκτρονικής και αυτοματισμού
- μηχανολογίας
- γεωπονίας, τροφίμων και περιβάλλοντος
- δομικών έργων, δομημένου περιβάλλοντος και γεωπληροφορικής
- διοίκησης και οικονομίας
- πληροφορικής.

Θέματα σχετικά με τους κινδύνους και τις προδιαγραφές των χώρων εργασίας, τις έκτακτες καταστάσεις κινδύνου και το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, αναπτύχθηκαν από τα στελέχη του Ινστιτούτου κ.κ. Ελ. Αδαμάκη και Α. Δαϊκού, οι οποίοι απάντησαν και στα ερωτήματα που έθεσαν οι μαθητές.

Για τις παραπάνω δράσεις δημιουργήθηκε από τα στελέχη του Ινστιτούτου, ειδικό εκπαιδευτικό υλικό.

Ολοκλήρωση του προγράμματος εξειδίκευσης στην Εργονομία, Υγεία και Ασφάλεια της Εργασίας

Ολοκληρώθηκε με επιτυχία το πρωτοποριακό πρόγραμμα εξειδίκευσης στην Εργονομία, Υγεία και Ασφάλεια της Εργασίας που συνδιοργανώθηκε από το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. και το Αλεξάνδρειο ΤΕΙ Θεσσαλονίκης.

Πρόκειται για το πρώτο ανάλογο πρόγραμμα με έμφαση στον συνδυασμό της Εργονομίας και της Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία και στόχο την εξειδίκευση των συμμετεχόντων συνδυαστικά και στις δύο αυτές επιστημονικές περιοχές.

Οι συμμετέχοντες προερχόντουσαν, τόσο από τους κλάδους των επαγγελματιών υγείας όσο και από τεχνικούς κλάδους και παρακολούθησαν ένα ενιαίο πρόγραμμα που εμβάθυνε στις διάφορες επί μέρους περιοχές της επιστήμης της Εργονομίας (Κινητικός Έλεγχος, Φυσιολογία της Εργασίας, Πρόληψη Μυοσκελετικών Κακώσεων και Παθήσεων,

Επαγγελματική Εμβιομηχανική, Ψυχοκοινωνικοί Παράγοντες, Εργονομική Αξιολόγηση), αλλά και στην ένταξή της στο ευρύτερο πεδίο εφαρμογής της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία.

Το πρόγραμμα περιελάμβανε, τόσο το θεωρητικό όσο και το πρακτικό μέρος (εργαστήριο, βιομηχανία) και παρείχε στους συμμετέχοντες απόκτηση Πιστοποιητικού Δια Βίου Εκπαίδευσης (Δίπλωμα, με χαρακτήρα Εξειδίκευσης) (Κανονισμός λειτουργίας ΚΕΔΙ-BIM, Ν. 3369 Α'171/06-07-05 & Ν. 3879 Α'163/21-09-10) και 9 πιστωτικές μονάδες βάσει του συστήματος ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System) και του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ακαδημαϊκών Μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση ECVET (European Credit System for the Vocational Education and Training).

Συγχαρητήρια σε όλους τους συμμετέχοντες!

Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στην 1η Συνάντηση Ενδιαφερομένων: ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εκτίμηση της συνολικής επίπτωσης των πολιτικών πρόληψης ΥΑΕ στην απόδοση των κατασκευαστικών επιχειρήσεων

Η Γενική Διεύθυνση για την Εσωτερική Αγορά, τη Βιομηχανία, την Επιχειρηματικότητα και τις ΜμΕ (Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs), της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διοργάνωσε στις

13 Μαρτίου, στις Βρυξέλλες, την 1η Συνάντηση Ενδιαφερομένων: Ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εκτίμηση της συνολικής επίπτωσης των πολιτικών πρόληψης ΥΑΕ στην απόδοση των κατασκευαστικών επιχειρήσεων.

Ο κος Α. Ταργουτζίδης, συντονιστής των παρατηρημάτων του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., συμμετείχε ως προσκεκλημένος ομιλητής.

Ο κ. Ταργουτζίδης παρουσίασε τα ευρήματα της μελέτης «The business case for safety and health at work: Cost-benefit analyses of interventions in small and medium-sized enterprises» του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, που υλοποιήθηκε υπό το συντονισμό του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Εκπαιδευτικά προγράμματα στη Γαλακτοκομική Σχολή ΕΠΑΣ Ιωαννίνων

Στις **5 Μαρτίου** το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. πραγματοποίησε στη Γαλακτοκομική Σχολή ΕΠΑΣ Ιωαννίνων δύο εκπαιδευτικά προγράμματα με θέμα «Υγεία και ασφάλεια στους χώρους εργασίας».

Τα προγράμματα παρακολούθησαν 88 μαθητές του πρώτου και του δεύτερου έτους της σχολής.

Συμβολή του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στη δημιουργία της Πρώτης Ελληνικής Δανειστικής Βιβλιοθήκης των Βρυξελλών

Η προώθηση και η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού συνιστούν βασικές προτεραιότητες της εκπαιδευτικής στρατηγικής του Γραφείου Συντονιστή Εκπαίδευσης της Ελληνικής Πρεσβείας των Βρυξελλών.

Στο πλαίσιο αυτό δημιουργήθηκε η Πρώτη Ελληνική Δανειστική Βιβλιοθήκη των Βρυξελλών.

Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. ανταποκρινόμενο στο αίτημα για χορηγία αναγνωστικού υλικού, απέστειλε άμεσα έντυπο υλικό των εκδόσεών του. Το υλικό αυτό ενσωματώθηκε στο υλικό της Βιβλιοθήκης, με σφραγίδα της Ελληνικής Δημοκρατίας και ειδική αναφορά στη χορηγία και είναι προσβάσιμο στους ενδιαφερόμε-

νους αναγνώστες, ομογενείς και μη.

14^η συνάντηση του δικτύου Τ.Α. μεγάλων επιχειρήσεων Κεντρικής Μακεδονίας

Η 14^η συνάντηση του δικτύου Τεχνικών Ασφαλείας SAFENG¹ πραγματοποιήθηκε στις 31 Ιανουαρίου στις εγκαταστάσεις του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στη Θεσσαλονίκη. Θέμα της συνάντησης ήταν «Προστασία από πτώση, Απαιτήσεις, σχεδιασμός, επιλογή και έλεγχος εξοπλισμού περιορισμού και συγκράτησης, 6 βήματα στην ολοκληρωμένη προστασία» με παρουσίαση των κκ. Θ. Κουρούνη και Β. Κοτρωνάκη από την 3Μ.

¹ Το SAFENG είναι ένα υποστηριζόμενο από το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. δίκτυο τεχνικών ασφαλείας μεγάλων επιχειρήσεων της Κεντρικής Μακεδονίας για την ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών σε θέματα ΥΑΕ. Συμμετέχουν τεχνικοί ασφαλείας των επιχειρήσεων: JP AVAX, ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΥΘΟΠΟΪΑ, ALUMIL, ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ, ΗΒ BODY, ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΛΕΥΚΟΛΙΘΟΙ, ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ, ΕΛΠΕ, ΕΡΛΙΚΟΝ, ISOMAT, KLEEMANN, ΚΡΙ-ΚΡΙ, LAFARGE, ΜΕΓΓΑΛ, ΟΛΟ, ΤΙΤΑΝ, ΤΟΣΟΗ HELLAS, SELECT, ΣΙΔΕΝΟΡ, FIBRAN, ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Κοπή πίτας του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. 2019

Στις **25 Φεβρουαρίου**, το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. έκοψε την πρωτοχρονιάκη πίτα του.

Η κοπή πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα, στον Πολυχώρο Myrtillo Cafe, το οποίο αποτελεί μια Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (Κοιν.Σ.Επ.) Ειδικού Σκοπού (Ενταξης ευπαθών ομάδων στην αγορά εργασίας) όπου, σήμερα, το 90% των εργαζομένων ανήκει στις ευάλωτες ομάδες (άτομα με αναπηρίες).

Στην εκδήλωση παρευρέθηκε το προσωπικό του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. της Αθήνας, καθώς και μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Την κοπή έκανε η Πρόεδρος του Ινστιτούτου κα Ρένα Μπαρδάνη.

Επισκέψεις των εκπαιδευόμενων Τεχνικών Ασφαλείας σε επιχειρήσεις

Στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης του εκπαιδευτικού προγράμματος «Υγεία και Ασφάλεια – Πρόληψη ατυχημάτων» που απευθύνεται σε αποφοίτους ΑΕΙ –ΤΕΙ, που μπορούν να ασκούν καθήκοντα τεχνικού ασφαλείας, σύμφωνα με το Ν. 3850/2010 πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις των συμμετεχόντων στις

εγκαταστάσεις των εταιρειών ΔΕΛΤΑ Α.Ε., CORAL GAS και του Τομέα Καθαριότητας του Δήμου Αθηναίων.

Οι συμμετέχοντες ξεναγήθηκαν στους χώρους των επιχειρήσεων και ενημερώθηκαν από τους τεχνικούς ασφαλείας για την εφαρμογή των μέτρων υγείας και ασφαλείας σε αυτές.

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε στις εγκαταστάσεις του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στην Αθήνα από τις 22 Ιανουαρίου έως και τις 15 Φεβρουαρίου.

Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. κοντά σε μαθητές και σπουδαστές

Στο πλαίσιο της προσπάθειας του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των νέων σε θέματα υγείας και ασφάλειας της εργασίας, τις εγκαταστάσεις του, τόσο στην Αθήνα όσο και την περιφέρεια, επισκέφθηκαν μαθητές και σπουδαστές από διάφορες βαθμίδες εκπαίδευσης.

Σπουδαστές των ΙΙΕΚ Κομμωτικής VANG και του ΔΙΕΚ Αιγάλεω, που ανήκουν στα τμήματα Τεχνικών Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Τεχνικών Αυτοματισμού, πραγματοποίησαν επίσκεψη στις εγκαταστάσεις του Ινστιτούτου στην **Αθήνα**.

Ενημερώθηκαν για θέματα ΥΑΕ που αφορούν στις ειδικότητές τους, ξεναγήθηκαν στον χώρο της βιβλιοθήκης όπου και ενημερώθηκαν για τις υπηρεσίες και τον τρόπο λειτουργίας της.

Αντίστοιχη δράση πραγματοποιήθηκε στο παράρτημα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στον **Βόλο** για τους σπουδαστές του Α΄ και Β΄ έτους της ειδικότητας Βοηθός Φαρμακείου του ΙΕΚ ΔΗΜΗΤΡΑ.

Το Παράρτημα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στη **Θεσσαλονίκη** επισκέφθηκαν σπουδαστές των Τμημάτων Μαθητείας Δομικών Έργων, Τεχνικών Οχημάτων και Τεχνικών Εφαρμογών Πληροφορικής του ΕΠΑ.Λ. Λαγκαδά.

Στους μαθητές έγινε μία εισαγωγή στην υγεία και την ασφάλεια με αναφορά στα ατυχήματα νέων εργαζόμενων και ανάλογα με το Τμήμα παρουσιάστηκε ένα σχετικό θέμα.

Στο ίδιο πλαίσιο, το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. βρέθηκε κοντά σε μαθητές και σπουδαστές στους δικούς τους χώρους.

Στις 19 Μαρτίου πραγματοποιήθηκε ενημερωτική εκδήλωση στους σπουδαστές και το προσωπικό του 2ου Εσπερινού ΕΠΑΛ **Βόλου**.

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με τον Διευθυντή του σχολείου κ. Α. Γκίκα και την παρακολούθησαν περίπου 50 άτομα.

Το ενδιαφέρον των σπουδαστών ήταν έντονο, ενώ συμφωνήθηκε να καταβληθεί προσπάθεια ώστε αντίστοιχες εκδηλώσεις να πραγματοποιούνται σε συστηματική βάση.

Στέλεχος του παραρτήματος Θεσσαλονίκης επισκέφθηκε το ΕΠΑ.Λ. Καλαμαριάς όπου ενημέρωσε τους μαθητές. Η δράση αποτελεί μέρος της συνολικότερης συνεργασίας του Παραρτήματος με την Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας.

Επίσης, πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις και ενημέρωση των μαθητών του 5ου Γυμνασίου Ωραιοκαστρου και του Γυμνασίου Καλλιθέας Θεσσαλονίκης. Η ενημέρωση έγινε στο πλαίσιο της Θεματικής Εβδομάδας που διενεργείται στα Γυμνάσια της χώρας κάθε σχολικό έτος με συμμετοχή πολλών φορέων.

Σε αυτή, έγινε αναφορά στα σχολικά ατυχήματα ενώ παρουσιάστηκαν βασικές αρχές πρόληψης των σημαντικότερων κινδύνων που συναντούν οι μαθητές στο σχολικό και το οικιακό περιβάλλον.

Στο πλαίσιο του διαρκούς ενδιαφέροντος του Ινστιτούτου για την επαγγελματική εκπαίδευση, πραγματοποιήθηκε κατά το διάστημα Νοέμβριος 2018-Ιανουάριος 2019 σειρά επιμορφωτικών εκδηλώσεων που αφορούσαν τους μαθητές των σχολών ΕΠΑΣ ΟΑΕΔ στον Βόλο.

Οργανώθηκαν 4 εκδηλώσεις, οι οποίες απευθύνονταν σε ομοειδείς ειδικότητες καλύπτοντας το πλήρες φάσμα των ειδικοτήτων που είναι διαθέσιμες: μηχανικών αυτοκινήτων, τεχνικών εγκαταστάσεων αερίου, ηλεκτρολόγων εγκαταστάσεων, υπαλλήλων διοικητικών καθηκόντων, τεχνικών Η/Υ, κομμωτών, νοσηλευτικής, αρτοποιιών, ζαχαροπλαστών και μαγείρων.

Συνολικά τις εκδηλώσεις παρακολούθησαν περισσότερα από 200 άτομα, σπουδαστές και εκπαιδευτικό προσωπικό, ενώ τα θέματα που αναπτύχθηκαν αφορούσαν, τόσο θέματα γενικού ενδιαφέροντος όσο και εξειδικευμένα, ανάλογα με την ειδικότητα.

Η πρωτοβουλία αυτή διοργανώθηκε από το Παράρτημα ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στον Βόλο και τη διεύθυνση των σχολών ΕΠΑΣ-ΟΑΕΔ Βόλου.

Η ενημέρωση και η κατάρτιση των συμμετεχόντων στην τεχνική εκπαίδευση αποτελεί κρίσιμη παράμετρο στην προσπάθεια μείωσης των επαγγελματικών ατυχημάτων και ασθενειών, καθώς οι μαθητές είναι ταυτόχρονα εργαζόμενοι και βρίσκονται στην αρχή του εργασιακού τους βίου, όπου όπως έχει αποδειχθεί ο κίνδυνος ατυχημάτων είναι σημαντικά αυξημένος.

Από ενδοεπιχειρησιακό σεμινάριο για τους εργαζόμενους της εταιρείας ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΑΤΟΜΕΙΑ ΑΕ και εκπαιδευτικό πρόγραμμα επιπέδου 1 για εργαζόμενους στα τρόφιμα (ΕΦΕΤ) στα Ιωάννινα.

Περί κινδύνου...

Ο κίνδυνος είναι μία κεντρική έννοια στη θεωρία και την πρακτική, τόσο της Υγείας και Ασφάλειας όσο και γενικότερα της Διοίκησης. Μία έννοια που συχνά εκλαμβάνεται ως απλή και δεδομένη λόγω της καθημερινής τριβής με αυτή. Αξίζει, όμως, να εντυπώσουν περισσότερο στην έννοια του κινδύνου και στα χαρακτηριστικά της αυτοί που σχετίζονται άμεσα με αυτόν. Δηλαδή όλοι...

Σύμφωνα με το σχετικό πρότυπο ISO 31000:2009, ο κίνδυνος (risk) ορίζεται ως η επίδραση της αβεβαιότητας στην επίτευξη των στόχων (“effect of uncertainty on objectives”). Αξίζει να σημειωθεί ότι σε κάποιες περιπτώσεις (π.χ. χρηματο-οικονομικό ρίσκο) ο κίνδυνος μπορεί να περιλαμβάνει, τόσο θετικές όσο και αρνητικές εκβάσεις. Η Υγεία και η Ασφάλεια δεν είναι τέτοια περίπτωση, καθώς η έκβαση αναφοράς είναι το καλύτερο σενάριο (κανείς δεν ελπίζει να βελτιώσει περαιτέρω την υγεία και τη σωματική του ακεραιότητα από την έκθεσή του σε έναν κίνδυνο).

Ας αναλύσουμε, λοιπόν, πε-

ρισσότερο αυτό τον ορισμό.

Η μία έννοια του ορισμού είναι η αβεβαιότητα, δηλαδή η άγνοια της τελικής έκβασης. Κίνδυνος υπάρχει μόνο αν δεν γνωρίζουμε ποια θα είναι η τελική έκβαση. Καλύτερα, κίνδυνος υπάρχει μόνο αν γνωρίζουμε την άγνοιά μας για την τελική έκβαση. Αν είμαστε σίγουροι για το αναμενόμενο αποτέλεσμα, δεν υπάρχει κίνδυνος. Ισως μόνο έκπληξη, εκ των υστέρων. Και αν είμαστε αρκετά σοφοί, θα υπάρξει κίνδυνος την επόμενη φορά που θα το επαναλάβουμε.

Ποια είναι, όμως, η πραγματική φύση της αβεβαιότητας;

- Σύμφωνα με τη «συχνοτική» ή aleatory (εκ του λατινικού aleator = ο ρίπτης των ζαριών) προσέγγιση, η αβεβαιότητα είναι η έκφραση της φυσικής μεταβλητότητας των εκβάσεων, οι οποίες προκύπτουν τυχαία αλλά με μία συγκεκριμένη αναλογία (πιθανότητα). Μπορούμε να την προσδιορίσουμε εύκολα σε απλές περιπτώσεις (π.χ. κέρμα, ζάρι), ενώ σε πιο σύνθετες περιπτώσεις θα χρειαστεί να παρατηρήσουμε ένα μεγάλο δείγμα δοκιμών. Πάντως, αυτή βρίσκεται εκεί και περιμένει να την υπολογίσουμε.

Του Αντώνη Ταργουτζίδη*

- Σύμφωνα με την «επιστημική» (epistemic ή Bayesian) προσέγγιση, η αβεβαιότητα είναι το μέτρο της άγνοιάς μας. Η πιθανότητα περιγράφει την πεποίθησή μας και όχι κάποια εγγενή μεταβλητότητα. Με άλλα λόγια, δεν υπάρχει τυχαίο, αλλά άγνωστο με κάποια προσδοκία από εμάς. Για παράδειγμα, το αποτέλεσμα της ρίψης ενός κέρματος δεν είναι τυχαίο με πιθανότητα 0,5 για κάθε πλευρά. Αν είχαμε ένα επαρκές υπολογιστικό μοντέλο και γνωρίζαμε την αρχική θέση του κέρματος και των δακτύλων, τη δύναμη ώθησης, τον άνεμο, κ.λπ. θα μπορούσαμε να προβλέψουμε με ακρίβεια την πλευρά που θα πέσει. Η άγνοια των παραμέτρων αυτών είναι που δεν μας επιτρέπει να τη γνωρίζουμε (άλλωστε ποιος είπε ότι η πιθανότητα είναι ακριβώς 0,5 για οποιοδήποτε νόμισμα;) ή, με άλλο ακραίο παράδειγμα, κάποιος που δεν γνωρίζει για το εργασιακό πενήθμερο θα θεωρούσε ότι το άνοιγμα των γραφείων είναι ένα στοχαστικό γεγονός με πιθανότητα 5 στις 7 ημέρες. Μάλιστα, θα μπορούσε να το συσχετίσει με άλλα γεγονότα (π.χ. το 80% των

* Ο κος Α. Ταργουτζίδης είναι Συντονιστής Παραρτημάτων του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. και μέλος Σ.Ε.Π στο Μεταπτυχιακό Τμήμα Enterprise Risk Management του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

ημερών με αυξημένη κίνηση στους δρόμους ανοίγουν και τα γραφεία) και να αποδώσει σε αυτά την αιτιότητα.

Η ύπαρξη της μιας ή της άλλης (ή και των δύο) φύσεων αβεβαιότητας είναι μία μακρά επιστημονική διένεξη. Ανεξάρτητα αυτής, εμείς μπορεί να βρεθούμε σε διαφορετικές καταστάσεις αβεβαιότητας σε διαφορετικές περιπτώσεις (Stirling, 2003):

- Στοχαστική αβεβαιότητα. Είναι η περίπτωση κατά την οποία γνωρίζουμε τις πιθανές εκβάσεις και την πιθανότητά τους, αλλά δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε την έκβαση της συγκεκριμένης δοκιμής (π.χ. αν θα έρθει κορώνα ή γράμματα στην επόμενη ρίψη).
- Κλασσική αβεβαιότητα.

... ο κίνδυνος δεν είναι ένα αυθυπόστατο και αντικειμενικό μέγεθος, αλλά εξαρτάται από τον άνθρωπο, τις γνώσεις και τις προτιμήσεις του.

Είναι η περίπτωση που γνωρίζουμε τις πιθανές εκβάσεις, αλλά όχι και τις πιθανότητές τους (ή τους μηχανισμούς τους), άρα και (πάλι) δεν μπορούμε να προβλέψουμε την επόμενη έκβαση (π.χ. ο καιρός τις επόμενες ημέρες).

- Πλήρης επιστημονική άγνοια. Είναι η περίπτωση

κατά την οποία δεν γνωρίζουμε ούτε ποιες είναι οι πιθανές εκβάσεις, ούτε, φυσικά, και τις πιθανότητες (ή μηχανισμούς) τους ή την επόμενη έκβαση (π.χ. η τεχνολογία πληροφορικής και επικοινωνιών μετά από 30 χρόνια). Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται και οι «Μαύροι Κύκνοι» (Taleb, 2007), οι περιπτώσεις, δηλαδή, όπου προκύπτει κάτι εντελώς απρόβλεπτο που αλλάζει όλη την κατάσταση (π.χ. οι επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου ή η εμφάνιση του internet) και καθιστά τα μοντέλα και τις προβλέψεις μας παρωχημένα.

Ας γυρίσουμε, τώρα, στον ορισμό και στη δεύτερη έννοιά του, τους στόχους, δηλαδή τις προτιμώμενες εκβάσεις. Κίνδυνος υπάρχει μόνο όταν έχουμε κάποια προτίμηση για κάποια έκβαση (η οποία γνωρίζουμε ότι δεν είναι η μόνη πιθανή). Αν οι εκβάσεις μάς είναι αδιάφορες, τότε δεν υπάρχει κίνδυνος. Και οι προτιμήσεις είναι υποκειμενικές, τουλάχιστον ως προς το μέγεθός τους, όπως θα δούμε στη συνέχεια.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι ο κίνδυνος δεν είναι ένα αυθυπόστατο και αντικειμενικό μέγεθος, αλλά εξαρτάται από τον άνθρωπο, τις γνώσεις και τις προτιμήσεις του. Ενας από τους κορυφαίους ερευνητές του φαινομένου του κινδύνου, ο Paul Slovic (1998), έγραψε σχετικά «Ο κίνδυνος δεν υπάρχει εκεί έξω» ανεξάρτητα από το μυαλό και την κουλτούρα μας περιμένοντας να μετρηθεί. Αντίθετα, οι άνθρωποι

εφηύραν την έννοια του κινδύνου για να τους βοηθήσει να αντιμετωπίσουν τις απειλές και τις αβεβαιότητες της ζωής. Παρότι οι απειλές αυτές είναι πραγματικές, δεν υπάρχει “πραγματικός” κίνδυνος ή “αντικειμενικός” κίνδυνος... η απειλή είναι πραγματική, αλλά ο κίνδυνος είναι κοινωνικά κατασκευασμένος».

Από τη στιγμή που βρισκόμαστε αντιμέτωποι με έναν κίνδυνο (δηλαδή αναγνωρίζουμε ότι υπάρχουν διαφορετικές εκβάσεις, δεν μπορούμε να προβλέψουμε ποια θα προκύψει και προτιμούμε κάποια/ες από αυτές), είτε ως άτομα είτε ως κοινωνική ομάδα, θέλουμε να τον διαχειριστούμε τουλάχιστον «επαρκώς». Ακόμη και χωρίς μία ακριβή μέτρηση, επιθυμούμε να έχουμε μία εκτίμηση του κινδύνου αυτού. Αν ο κίνδυνος είναι ποσοτικοποιήσιμος, αυτή η εκτίμηση γίνεται με το μέγεθος της προσδοκώμενης τιμής ή, απλά, με την απομείωση της τιμής της έκβασης κατά ποσοστό που αντιστοιχεί στην πιθανότητα να μην προκύψει. Αν, δηλαδή, το αναμενόμενο κέρδος ή ζημία είναι 2 ευρώ με πιθανότητα 10%, τότε η προσδοκώμενη τιμή είναι 0,2 ευρώ.

Βέβαια, στον πραγματικό κόσμο, ούτε η πιθανότητα είναι γνωστή με ακρίβεια ούτε και η τιμή των εκβάσεων μπορεί να ποσοτικοποιηθεί με ακρίβεια (πλην εξαιρέσεων, π.χ. χρηματική τιμή). Μία ανακριβής εκτίμηση, όμως, είναι καλύτερη από την πλήρη άγνοια, οπότε αναλαμβάνουν οι ποιοτικές κλίμακες την εκτίμηση (όχι υπολογισμό)

του κινδύνου. Χρησιμοποιώντας τες, όμως, θα πρέπει να γνωρίζουμε τα όρια ακριβείας τους.

Ακόμη, όμως, και αν υπάρξει απόλυτη ακρίβεια στην ποσοτικοποίηση της τιμής, η εκτίμηση θα έχει περιορισμούς στην εφαρμογή της. Για παράδειγμα, ας υποθέσουμε ότι θα βγάλετε βόλτα τη μικρή σας ανεψιά. Θεωρείτε ότι υπάρχει 50% πιθανότητα να την ικανοποιήσετε με ένα burger των 4 ευρώ και 50% πιθανότητα να ζητήσει και δεύτερο. Σωστά, τότε, εκτιμάτε ότι «κατά μέσο όρο» μία τέτοια βόλτα κοστίζει 6 ευρώ, όσο δηλαδή η προσδοκώμενη τιμή. Δεν έχει νόημα, όμως, να ξεκινήσετε τη βόλτα με το ακριβές αυτό ποσό στην τσέπη σας, γιατί τότε είναι σίγουρο ότι θα επιστρέψετε με 2 ευρώ περίσσευμα στην τσέπη σας, αλλά καθόλου σίγουρο ότι η ανεψιά σας θα ικανοποιηθεί, το οποίο είναι ο στόχος σας. Μία τέτοια λογική θα είχε νόημα μόνο αν αναλαμβάνετε πολύ συχνά τις εξόδους της. Με άλλα λόγια, οι πιθανότητες έχουν νόημα μόνο σε επαναλαμβανόμενες καταστάσεις. Σε μία δεδομένη στιγμή, μία έκβαση είτε συμβαίνει είτε όχι. Δεν συμβαίνει κατ' αναλογία, ούτε «κινδυνεύει να συμβεί». Ούτε θα μειώσει τις συνέπειες το γεγονός (ή η πεποίθηση) ότι ήταν το λιγότερο πιθανό σενάριο.

Ας, πάλι, υποθέσουμε ότι κάποιος σας προτείνει να παίξετε μία φορά ζάρια, όπου αν προκύψει θα χάσετε 1 ευρώ ενώ αν έρθει οποιοδήποτε άλλο αποτέλεσμα θα

κερδίσετε 1 ευρώ. Προφανώς είναι ένα επικερδές παίγνιο που θα έπρεπε να δεχθείτε να παίξετε. Αν, όμως η πρόταση αυτή σας γίνει καθ' οδόν προς τη συναυλία του αγαπημένου σας συγκροτήματος από το εξωτερικό (που περιμένατε χρόνια) και ενώ εσείς έχετε πάνω σας μόνο το ακριβές αντίτιμο του εισιτηρίου (π.χ. 50 ευρώ), παύει να είναι ελκυστική. Θα διεκδικούσατε μόνο ένα ασήμαντο ευρώ ριψοκινδυνεύοντας κάτι με πολύ μεγαλύτερη αξία. Αντίθετα, θα δεχόσασταν να παίξετε ακόμη και το αντίστροφο παιχνίδι με τον ανεψιό σας, μόνο και μόνο για να δείτε τη χαρά του όταν κερδίζει. Με άλλα λόγια, η αξία (utility) μιας έκβασης είναι, όπως είπαμε, υποκειμενική και εξαρτώμενη από πολλούς παράγοντες. Την καλύτερη, ίσως, παρουσίασή της έκανε ο Σαίξπηρ στο έργο του «Ριχάρδος Γ'»: «*Ενα άλογο, το βασίλειό μου για ένα άλογο*».

Πέρα από τη συγκυρία, υπάρχει πλήθος παραγόντων που διαφοροποιεί την αξία μιας έκβασης, ακόμη και αν αυτή έχει μία σταθερή και αντικειμενική τιμή ως μέγεθος. Η διαφοροποίηση αυτή μπορεί να υπάρχει μεταξύ διαφορετικών ατόμων ή μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών ομάδων. Ενδεικτικά, σε μία επισκόπηση της βιβλιογραφίας (Sherif, 1991) βρέθηκαν οι εξής χαρακτηρισμοί για έναν κίνδυνο στη σχετική βιβλιογραφία:

- Καταστροφικός – μικρός.
- Ελεγχόμενος – μη ελεγχόμενος.
- Αμεσος – έμμεσος.

- Δίκαιος – άδικος.
- Αναμενόμενος – μη αναμενόμενος.
- Συνήθης – νέος.
- Μοιραίος – μη μοιραίος.
- Γενικός – ειδικός.
- Αλληλεπιδρών – ανεξάρτητος.
- Εσωτερικός – εξωτερικός.
- Ακαριαίος – σταδιακός.
- Αναστρέψιμος – μη αναστρέψιμος.
- Προσωρινός – μόνιμος.
- Εκούσιος – ακούσιος.

Ολοι αυτοί οι παράγοντες μπορεί να διαφοροποιήσουν την αξία μιας έκβασης (άρα και την εκτίμηση ενός κινδύνου) ανεξάρτητα αν υπάρχει μία συγκεκριμένη αντικειμενική τιμή (π.χ. αναμενόμενες απώλειες 100 ανθρώπινων ζωών ετησίως από κάπνισμα ή από μία τρομοκρατική επίθεση). Τα άτομα και οι κοινωνίες επιλέγουν τους κινδύνους στους οποίους θα εκτίθενται. Και δίνουν αντίστοιχες εξηγήσεις στα φαινόμενα, ώστε να εξυπηρετούν τις προτιμήσεις τους. Και μπορούν να κάνουν κάτι τέτοιο, γιατί η αιτιολόγηση είναι κι αυτή μία υποκειμενική διαδικασία.

Για παράδειγμα, αν και αντικειμενικά μπορεί κανείς να αποδώσει τον τραυματισμό κάποιου στην πρόσκρουσή του με ένα αυτοκίνητο, η βασική αιτία μπορεί -από διαφορετικούς ανθρώπους- να αποδοθεί σε γενική επιπολαιότητα του χαρακτήρα του θύματος, σε κακή του εκπαίδευση ή ενημέρωση, σε ανεπαρκή εγγενή ασφάλεια της διάβασης ή, ακόμη, και σε

τρίτους που του προκάλεσαν ψυχολογική φόρτιση που του μείωσε την προσοχή.

Η υποκειμενική αντίληψη του κινδύνου και η αιτιολόγηση είναι ένα ευρύ επιστημονικό πεδίο και καλύτερα να αφήσουμε εδώ την επισκόπησή του, ίσως για επόμενο άρθρο. Η υποκειμενικότητα αυτή, όμως, δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως αδυναμία αντίληψης της αντικειμενικής τιμής του κινδύνου, η οποία πρέπει να διορθωθεί. Αντίθετα, πρέπει να μελετηθούν οι ανθρώπινες προτιμήσεις, ώστε να ενσωματωθούν στους υπολογισμούς, αφού αυτές είναι που πρέπει να εξυπηρετηθούν από την ανάλυση (τουλάχιστο σε μία ανθρωποκεντρική κοινωνία).

Δεν παύουν, όμως, να υπάρχουν και οι στρεβλώσεις. Γενικά, υπάρχει ένα ορισμένο πλήθος κινδύνων που μπορεί να διαχειριστεί ταυτόχρονα ένας άνθρωπος και ένα ακόμη μικρότερο πλήθος που έχει τη διάθεση να διαχειριστεί. Δεν θα μπορούσε καν να λειτουργήσει αν εκτιμούσε τους κινδύνους της παραμικρής κίνησής του.

Για τον λόγο αυτό, δημιουργεί αυτοματισμούς και αφαιρετικές ρουτίνες που τον βοηθούν να διαχειριστεί το πλήθος των πληροφοριών. Τέτοιες αφαιρετικές ρουτίνες μπορούν, όμως, να οδη-

γήσουν σε στρεβλώσεις. Ας δούμε εδώ μόνο κάποιες που αφορούν την κατανόηση των αριθμητικών πιθανοτήτων.

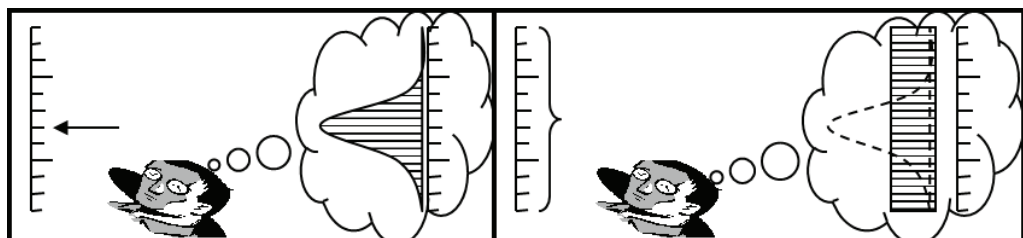
- Επαναληψιμότητα της έκθεσης. Οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται ως μικρότερη την πιθανότητα ενός κινδύνου όταν απομονώνεται κάθε έκθεση σε αυτόν. Π.χ. η αντίληψη του κινδύνου τραυματισμού σε τροχαίο ατύχημα μπορεί να παρουσιαστεί ως 1 στις 100.000 σε κάθε βόλτα ή 1 στις 3 για 50 έτη οδήγησης.
- Ευαισθησία στο μέγεθος. Στο προηγούμενο παράδειγμα θα σας φαινόταν ίσως ακριβό ένα σύστημα ασφαλείας που θα μείωνε στο μισό την πιθανότητα 1 στις 100.000 αλλά όχι για την πιθανότητα 1 στις 3. Επίσης, 1 θάνατος ανά έτος στην Ελλάδα φαίνεται να αφορά σημαντικότερο κίνδυνο από ότι αυτόν με πιθανότητα 1 στους 100.000 τον χρόνο. Γενικά, οι μικροί αριθμοί μεταφράζονται διαισθητικά ως «σχεδόν μηδέν», οπότε ακόμη και η σοβαρή μείωσή τους εκλαμβάνεται ως αμελητέα.
- Ευαισθησία στα άκρα (παράδοξο του Allais). Η μείωση της πιθανότητας από 1% σε 0% φαίνεται σημαντικότερη από τη μείωση π.χ. από 67% σε 66%.
- Τιμή έναντι εύρους. Η πα-

ρουσίαση μιας πιθανότητας ως μέσης τιμής παραπέμπει σε κανονική κατανομή (π.χ. περίπου 0,5), ενώ η παρουσίαση ως εύρος σε ισομερή κατανομή εύρους (π.χ. από 0,4 ως 0,6).

Γενικά, λοιπόν, η διαίσθηση δεν είναι ακριβής (ούτε καν κάλως) εκτιμητής του κινδύνου. Ούτε, όμως, και ο κίνδυνος είναι ένα «ακριβές» μέγεθος.

Αναφορές

1. Allais M. 1953. Le Comportement de l'Homme rationnel devant le Risque: Critique le Postulats et Axioms de L' Ecole Américaine. *Econometrica*. 21. pp. 503-546.
2. Sherif Y. S. 1991. On Risk and Risk Analysis. *Reliability Engineering and System Safety*. 31. pp. 155-178.
3. Slovic, P 1998. 'The Risk Game', *Reliability Engineering and System Safety*, vol. 59, pp. 73-77
4. Stirling A. 2003. Risk, Uncertainty and Precaution: Some Instrumental Implications from the Social Sciences. In F. Berkhout, M. Laech, & I. Scoones (Eds), *Negotiating Change*. Aldershot: Edward Elgar.
5. Taleb N.N 2007. "The Black Swan: The Impact of the Highly Improbable", Random House Group

Ωσεί εργασία και ωσεί άδεια: Καινοφανείς ανθυγιεινές συμπεριφορές εργαζομένων απότοκες υπερβολικού εργασιακού στρες

των: Δρος Θεοδώρου Μπάζα* και Δρος Ευθυμίου Θανασιά**

Σκοπός αυτού του άρθρου είναι α) να αναδείξει δύο νέα είδη ακατάλληλης συμπεριφοράς εργαζομένων, για την αντιμετώπιση του εργασιακού στρες, η οποία φαλκιδεύει εν μέρει την εργασία και την κανονική άδεια, και β) να προτείνει τρόπους για τον περιορισμό της, όπου οι ειδικοί ιατροί εργασίας (ΙΕ) μπορούν να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο.

Τα τελευταία χρόνια, σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), όπου οι δημόσιες υπηρεσίες και η Ιατρική της Εργασίας είναι ανεπτυγμένες, οι καταγραφόμενες (από τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες) τιμές του επιπολασμού και της ετήσιας επίπτωσης των συνδεομένων με το στρες ασθενειών, πρωτίστως, και των μυοσκελετικών νόσων, δευτερευόντως (οι οποίες προκαλούνται εξ

ολοκλήρου ή εν μέρει από παράγοντες της εργασίας), είναι υψηλότερες των άλλων επαγγελματικών νόσων. Η θεώρηση του εργασιακού στρες, ως μείζονος σημασίας στοιχείου της ιατρικής της εργασίας, απαντάται, μάλιστα, τόσο στις συζητήσεις και σε Δηλώσεις Θέσεων (Position Statements) του Τμήματος Ιατρικής της Εργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ειδικών Ιατρών [European Union of

*Ο Δρ Θ. Μπάζας, MD, PhD, FFOM(RCP,London), MSc(London), DIH(Engl), είναι Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Ανώτερο Μέλος (και Κριτής Διατριβών ειδικευομένων ιατρών) της Σχολής Ιατρικής της Εργασίας του Βασιλικού Κολλεγίου Ιατρών του Λονδίνου, Εκπρόσωπος του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου στο Τμήμα Ιατρικής της Εργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ειδικών Ιατρών [European Union of Medical Specialists - UEMS], Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Υγείας και Πρόνοιας και Υπεύθυνος του Γραφείου Συμβουλών Υγιεινής της Εργασίας του Δήμου Φιλοθέης Ψυχικού, Διδάσκων Καθηγητής Ιατρικής της Εργασίας στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Υγιεινή και Ασφάλεια της Εργασίας» του Τμήματος Ιατρικής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Μέλος της Διεθνούς Επιτροπής Ιατρικής και Υγιεινής της Εργασίας [International Commission on Occupational Health - ICOH], Πρώην μόνιμος Περιφερειακός Σύμβουλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για τις Μη Μεταδοτικές Ασθένειες.

**Ο Δρ Ε. Θανασιάς, MD, MSc, MPH, PhD, είναι Ειδικός Ιατρός Εργασίας, Εκπρόσωπος της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία των Εθνικών Εταιρειών Συντηρητών (European Federation of National Maintenance Societies - EFNMS), Ερευνητής στο τμήμα Μοριακής Ιατρικής, Τοξικολογίας και Ιατρικής της Εργασίας του Πανεπιστημίου Ρουρ του Μπόχουμ, Επικεφαλής Επιθεωρητής του Διεθνούς Οργανισμού Προτύπων (πιστοποιημένος από τον Γερμανικό Οργανισμό για την Πιστοποίηση Ποιότητας, [Deutsche Organization fuer Qualitaetsicherung - DQS, GmbH]), για τα πρότυπα ISO 9001, ISO 45001, ISO 15224.

Medical Specialists – UEMS] (δηλαδή, του επαγγελματικού οργανισμού των ευρωπαίων ειδικών ιατρών) [1], όσο και σε κείμενα Εθνικών Υπηρεσιών Υγείας κρατών – μελών της ΕΕ.

Οι ειδικοί ιατροί της εργασίας (ΙΕ) γνωρίζουν, ότι το στρες στην εργασία και το «προσωπικό» ή «οικογενειακό» στρες είναι αλληλένδετα και αλληλοεπιδρούν.

Οι μέχρι τούδε κύριες δράσεις ιατρικής της εργασίας για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του εργασιακού στρες μπορούν να συνοψισθούν επιγραμματικά ως εξής [2][3]:

Οι ειδικοί ιατροί της εργασίας (ΙΕ) γνωρίζουν, ότι το στρες στην εργασία και το «προσωπικό» ή «οικογενειακό» στρες είναι αλληλένδετα και αλληλοεπιδρούν. Σχετικώς, τόσο οι εργαζόμενοι, όσο και οι εργοδότες και η Πολιτεία θα πρέπει να δράσουν προληπτικά και κατασταλτικά, γιατί το έντονο, μακροχρόνιο στρες μπορεί να προκαλεί ψυχικές και σωματικές διαταραχές, να ελαττώνει την παραγωγικότητα, να υπονομεύει την οικονομία, και να μειώνει τη συμβολή των ατόμων στην κοινωνική εξέλιξη. Η αποτελεσματική πρόληψη του εργασιακού στρες προϋποθέτει, ότι ο ιατρός εργασίας πραγματοποιεί συντονισμέ-

νες ενέργειες απευθυνόμενες στους εργαζομένους και στον εργοδότη. Αυτές μπορεί να συνίστανται είτε σε περιστασιακές δράσεις αγωγής υγείας, είτε σε πιο μακροχρόνια προγράμματα, με συμμετοχή και νοσηλευτριών και ψυχολόγων, ανάλογα με το μέγεθος, το είδος, το εργασιακό ήθος, τις δυσκολίες και τις δυνατότητες της κάθε επιχείρησης.

Οι ΙΕ συμβουλεύουν τον κάθε εργαζόμενο, ακόμα και στην περίοδο της οικονομικής κρίσης της χώρας μας, για να προλάβει και να μειώσει το στρες του (δηλαδή τους ψυχοφθόρους παράγοντες και τις προαναφερόμενες επιπτώσεις τους), να φροντίζει τον εαυτό του, με τακτική (έστω και ολιγόχρονη) σωματική άσκηση, σωστή διατροφή, αρκετό, καλής ποιότητας ύπνο, αποφυγή κατάχρησης οινόπνευματων ποτών, ψυχαγωγία και ευχάριστες για αυτόν εξωεργασιακές ασχολίες (ως αντιστάθμισμα της δυσφορίας που του προκαλεί το εργασιακό στρες). Επίσης, του υποδεικνύουν να εφαρμόζει στη δουλειά του (στο μέτρο που του αναλογεί και που μπορεί), προγραμματισμό (με διαχειρίσιμα χρονοδιαγράμματα, διαλείμματα, όπου θα αναπολεί ή θα προσδοκά ευχάριστες εμπειρίες και δραστηριότητες), να προσαρμόζεται στις περιστάσεις (αντί να κωλυσιεργεί), να ελαχιστοποιεί τις εκκρεμείς εργασίες (και να μην εκτελεί ταυτόχρονα πολλές εργασίες). Ακόμη, συνιστούν, ο ίδιος ο εργαζόμενος είτε α) να καταγράφει τους

εργασιακούς «στρεσογόνους» παράγοντες (και αφού τους αναγνωρίσει να προσπαθεί να τους αμβλύνει ή να τους απαλείψει συζητώντας τους – με μέτρο - με φίλους, συναδέλφους, ή τον προϊστάμενό του), είτε β) να τους αναφέρει στον ιατρό εργασίας (π.χ. μετά από σχετικές διαφωτιστικές ομιλίες του για το στρες, ή συνομιλίες μαζί του). Ετσι, βασιζόμενος σε αυτή την καταγραφή, ο ΙΕ αφενός συμβουλεύει τον εργαζόμενο, και αφετέρου ενημερώνει (τηρώντας την ανωνυμία των καταγραφών των εργαζομένων) τα διοικητικά στελέχη και, παράλληλα, τα συμβουλεύει για σχετικές εργασιακές βελτιώσεις. Επιπλέον, ο κάθε εργαζόμενος θα πρέπει να υιοθετεί ρεαλιστικές προσδοκίες από τη ζωή και την εργασία του, να συνειδητοποιεί τις προτεραιότητές και τις αξίες του και πώς αντιλαμβάνεται το ρόλο του στον κόσμο.

Εξάλλου, οι ΙΕ συμβουλεύουν τον εργοδότη (και το διοικητικό στέλεχος), ότι για να προλάβει και να μειώσει το στρες των εργαζομένων, χρειάζεται να ορίζει για κάθε εργαζόμενο, σαφές καθήκοντολόγιο και διαχειρίσιμο φόρτο εργασίας με ρεαλιστικές προθεσμίες, επιχειρησιακό σχέδιο για κάθε τμήμα του οργανισμού ή της επιχείρησης, προγράμματα εργασίας με πρόβλεψη για διαχείριση εκτάκτων περιστατικών, εργασίες με δυνατότητα – σε κάποιο βαθμό - πρωτοβουλίας και ελέγχου του χρόνου εκτέλεσής τους από τον εργαζόμενο. Επίσης, υποδει-

κνύουν στον εργοδότη, ότι επιβάλλεται από το νόμο, να φροντίζει για υγιεινές και ασφαλείς συνθήκες εργασίας. Ωσαύτως, του συνιστούν να επιδιώκει την επαρκή υλική και ηθική ανταμοιβή των εργαζομένων (ανάλογη με το έργο που παράγουν), τη δημιουργία υποστηρικτικού κλίματος (ώστε να επικρατούν σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ των εργαζομένων και του διοικητικού στελέχους), και την εξάλειψη των περιπτώσεων εκφοβισμού στο χώρο της εργασίας. Ακόμη, τον συμβουλεύουν να προσλαμβάνει, να μεταθέτει και να προάγει εργαζομένους αξιοκρατικά, με βάση και τις ψυχολογικές τους ικανότητες, να τους παρέχει τη δυνατότητα κατάλληλης κατάρτισης (για το αντικείμενο της εργασίας τους και για θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας), και να διενεργεί έγκαιρη και επαρκή διαβούλευση πριν από κάθε σχεδιαζόμενη εργασιακή αλλαγή που αφορά τους εργαζόμενους. Επιπλέον, του επισημαίνουν, ότι θα πρέπει να αφιερώνει χρόνο και για τη δική του κατάρτιση, ώστε να μπορεί να αναγνωρίζει το στρες στους εργαζομένους (συμπεριλαμβανομένου αυτού που οφείλεται στην ακατάλληλη οργάνωση της εργασίας ή στον ρόλο που, ενίοτε, καλούνται να διαδραματίσουν οι εργαζόμενοι, ο οποίος μπορεί να είναι αναντίστοιχος με τα προσόντα, τις γνώσεις και τις ικανότητές τους). Πολλά από τα παραπάνω, φαίνεται ότι είναι ακόμα, πιθανώς, ανέφικτα στις περισσότερες επιχει-

ρήσεις της χώρας μας, ιδιαίτερα στις μικρομεσαίες.

Κατά την τελευταία δεκαετία, έχει τεκμηριωθεί αυξημένη συχνότητα περιστατικών εργασιακής εξάντλησης (burnout), σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες [4], συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας [5][6][7][8].

Πριν από περίπου τέσσερις δεκαετίες, είχε παρατηρηθεί, ότι όταν οι ικανότητες των εργαζομένων δεν αξιοποιούνταν επαρκώς στην εργασία, αυτοί δεν αισθάνονταν μεν έντονο στρες, αλλά ορισμένοι από αυτούς έπασχαν από τη νόσο του Fraser. Αυτή χαρακτηρίζεται, κυρίως, από «αποψίλωση» (αποδιοργάνωση) της προσωπικότητας των εργαζομένων, έλλειψη αυτοπεποίθησης για τις ικανότητές τους, χαμηλό ηθικό, αίσθημα αβοηθησίας, και συχνό απουσιασμό τους από την εργασία για ασήμαντους λόγους υγείας [9].

Εσχάτως, όμως, σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες, η κατάσταση, η αφορώσα στο στρες και την αντιμετώπισή του από τους ίδιους τους εργαζομένους, εξελίχθηκε, κατά τρόπο ασυνήθιστα ιδιόμορφο:

Εχει σημειωθεί και καταγραφεί στη βιβλιογραφία της ιατρικής της εργασίας και άλλων επιστημονικών κλάδων, ότι πολλοί εργαζόμενοι έχουν υιοθετήσει, μεταξύ άλλων, δύο καινοφανείς, διακριτές, ιδιότυπες, συχνά αναποτελεσματικές συμπεριφορές για την αντιμετώπιση του έντονου εργασιακού στρες (το οποίο τους προκαλεί π.χ. ο υπερβολικός φόρτος εργα-

σίας, οι υπερβολικά στενές προθεσμίες για ολοκλήρωση εργασίας, η πλήρης αδυναμία ελέγχου του περιεχομένου, του ρυθμού και του χρόνου εργασίας, οργανωτικές ελλείψεις, και δυσκολίες στις διαπροσωπικές σχέσεις στο χώρο εργασίας), και των συμπτωμάτων που εκδηλώνονται εξαιτίας της επίδρασης ψυχοφθόρων εργασιακών παραγόντων.

Οι ωσεί εργαζόμενοι, είναι μεν παρόντες στον χώρο της εργασίας τους, αλλά καταναλώνουν το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου τους ωσάν να εργάζονται (ως εάν να εργάζονται) και παράγουν ελάχιστο πραγματικό έργο.

Ειδικότερα, παρατηρείται αύξηση των περιπτώσεων της **ωσεί εργασίας [presenteeism] (ή ωσεί παρουσίας στην εργασία)** [10]: Δηλαδή, ορισμένοι εργαζόμενοι προσέρχονται μεν στο χώρο της εργασίας τους (ενίοτε, ακόμα και αν νοσούν), αλλά εργάζονται ελάχιστα, μέχρι την ώρα λήξεως του ωραρίου της εργασίας τους. **Οι ωσεί εργαζόμενοι, είναι μεν παρόντες στο χώρο της εργασίας τους, αλλά καταναλώνουν το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου τους ωσάν να εργάζονται (ως εάν να εργάζονται) και παράγουν ελάχιστο πραγματικό έργο.** Με αυτόν

τον τρόπο, χωρίς να απουσιάσουν από την εργασία τους, ελαττώνουν τη δυσφορία, που τους προκαλεί το στρες το οφειλόμενο στο ακατάλληλο, ή απεχθές σε αυτούς, ή ανεπαρκώς αμειβόμενο έργο, το οποίο τους έχει ανατεθεί να εκτελέσουν, που δεν τους ικανοποιεί. Σημειωτέον, ότι αυτή η εργασιακή συμπεριφορά και οι αιτίες της, μπορεί να λαμβάνεται υπόψη κατά τη διαχείριση της αποδοτικότητας από τη διοίκηση της επιχείρησης.

Έχει αναφερθεί, ότι η ωσεί εργασία μπορεί να έχει έως και τριπλάσια αρνητική επίπτωση στην παραγωγικότητα μιας επιχείρησης από ότι ο απουσιασμός εξαιτίας βλάβης της υγείας

Εκτός τούτου, πιο πρόσφατα, πολλοί άλλοι εργαζόμενοι ενστερνίζονται και υιοθετούν μια διαφορετική, επίσης ιδιότυπη και αναποτελεσματική συμπεριφορά, για να αντεπεξέλθουν στο εργασιακό στρες που βιώνουν, η οποία συνίσταται σε συγκεκαλυμμένη αναρρωτική άδεια εξ αιτίας βλάβης της υγείας (hidden sickness absence), ή σε εκτέλεση εργασίας κατά τη διάρκεια περιόδων ανάπαυλας από την εργασία, και ανάπαυσης [11]: Πολλοί εργαζόμενοι παίρνουν **ωσεί άδεια (leavism)** [12]. Δηλαδή, **οι ωσεί αδειούχοι:**

είτε α) ενώ είναι ασθενείς, δεν παίρνουν αναρρωτική άδεια (για να ακολουθήσουν αγωγή για τη θεραπεία των ενοχλημάτων -σωματικών ή ψυχικών- που τους έχει προκαλέσει το εργασιακό στρες), αλλά παίρνουν την κανονική τους άδεια (εν μέρει ή καθ' ολοκληρία) ή χρόνο πριν ή λίγο μετά από το σύνηθες ωράριο της εργασίας τους (αν εργάζονται με ελαστικό ωράριο), ή άλλες ημέρες ανάπαυσης που δικαιούνται (π.χ. αν έχουν εργασθεί Σαββατοκύριακο ή αργίες) [13],

είτε β) παίρνουν δουλειά στο σπίτι τους (γιατί δεν πρόλαβαν να την ολοκληρώσουν μέσα στο ωράριο και στο χώρο της εργασίας τους), για να την εκτελέσουν εκτός ωραρίου και χώρου εργασίας, το Σαββατοκύριακο, ή σε ημέρες επίσημων αργιών, ή ακόμα και στις διακοπές τους κατά τη διάρκεια της κανονικής τους άδειας (όπου δεν ξεκουράζονται, δεν χαλαρώνουν, δεν ψυχαγωγούνται, και δεν απολαμβάνουν απερίσπαστοι τις χαρές της προσωπικής και της οικογενειακής τους ζωής). Ετσι, **οι ωσεί αδειούχοι** «σπαταλούν», μερικώς, αυτή την κανονική (μόνο κατ' όνομα) άδειά τους εκτελώντας εργασία, χωρίς να την αναλώνουν για το σκοπό για τον οποίο αυτή προορίζεται.

Σημειωτέον, ότι στις περιπτώσεις των εργαζομένων που αναφέρονται στο εδάφιο «α)» ανωτέρω, οι ημέρες της ωσεί αδειάς είναι ουσιαστικά ημέρες απουσίας εξαιτίας βλάβης της υγείας (sickness

absence), χωρίς, όμως αυτές να καταγράφονται και να συνυπολογίζονται στους δείκτες απουσιασμού.

Τα δυο αυτά σύγχρονα φαινόμενα, που παρατηρούνται στους εργασιακούς χώρους, παρουσιάζουν αυξητική τάση, όχι μόνο με σημαντικό αντίκτυπο στην υγεία και την ευεξία των εργαζομένων, στην προσωπική τους ευτυχία και την οικογενειακή τους ζωή, στην απόδοση στην εργασία, στην εύρυθμη και αποδοτική λειτουργία (δηλαδή στην «υγεία») της επιχείρησης, αλλά και στις δαπάνες του εθνικού συστήματος υγείας και στην οικονομία γενικότερα [14] [15]. Έχει αναφερθεί, ότι η ωσεί εργασία μπορεί να έχει έως και τριπλάσια αρνητική επίπτωση στην παραγωγικότητα μιας επιχείρησης από ότι ο απουσιασμός εξαιτίας βλάβης της υγείας [16].

Σχετικώς, το πρώτο μέλημα των εργοδοτών χρειάζεται να είναι η διαπίστωση της παρουσίας και η εκτίμηση της συχνότητας και της σοβαρότητας αυτών των δύο ειδών εργασιακής συμπεριφοράς.

Τα φαινόμενα αυτά εκδηλώνονται έντονα, όταν οι απαιτήσεις της εργασίας είναι μεγάλες, όπου το στρες είναι υπερβολικό. Για παράδειγμα, όταν οι εργαζόμενοι αισθάνονται αυξημένη εργασιακή ανασφάλεια, όταν εφαρμόζονται ελαστικές μορφές εργασίας, και όταν επικρατούν συνθήκες που διαμορφώνονται σε περιβάλλον οικονομικής κρίσης. Έχει επιβεβαιωθεί η συσχέτιση μεταξύ της καλής ψυχικής υγείας των εργα-

ζομένων και της υψηλής απόδοσης στην εργασία [17]. Είναι, συνεπώς, ιδιαίτερα χρήσιμο, να πραγματοποιείται ενημέρωση προς όλους τους εμπλεκόμενους (εργαζομένους, εργοδότες, επιστήμονες ασκούντες επαγγέλματα αφορώντα στην υγιεινή και την ασφάλεια της εργασίας, κρατικούς φορείς, επιστημονικά ιδρύματα κ.λπ.), προκειμένου να βελτιωθεί η υγεία των εργαζομένων και να μειωθεί το κόστος, το οποίο συνεπάγεται η ωσεί εργασία και η ωσεί αδεία.

Οι εργοδότες που επιδιώκουν τη διαμόρφωση ενός υγιεινού και αποδοτικού εργασιακού περιβάλλοντος, έχουν συμφέρον να γνωρίζουν, στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, την παρουσία και την έκταση αυτών των φαινομένων στην επιχείρησή τους.

Ας σημειωθεί, ότι για την ποσοτική αξιολόγηση της ωσεί εργασίας οι ειδικοί ιατροί εργασίας και άλλοι ερευνητές θεμάτων διοίκησης και οργάνωσης, μπορούν να χρησιμοποιήσουν σύγχρονα στατιστικά εργαλεία για την εκτίμηση των τάσεων και των δεικτών του απουσιασμού, καθώς επίσης των δεικτών αποδοτικότητας στην επιχείρηση (ή στον οργανισμό) και στα τμήματά της [18].

Επιπλέον, η παρατήρηση της εργασιακής συμπεριφοράς των εργαζομένων και των τιμών των δεικτών του απουσιασμού από ικανούς μάνατζερ με ηγετικά χαρακτηριστικά, μπορεί να αποκαλύψει «νοσηρά» σημάδια

σε μια επιχείρηση. Για παράδειγμα, η αυξημένη συχνότητα λαθών στην εργασία, η μειωμένη ποιότητα και ποσότητα παραγόμενου έργου, η καθυστερημένη προσέλευση στην εργασία, η μη συμμετοχή στα διαλείμματα από την εργασία, η έλλειψη προσοχής στη λεπτομέρεια, η μόνιμα κουρασμένη εμφάνιση, συχνά σημαίνουν, ότι η ωσεί εργασία και η ωσεί αδεία είναι παρούσες και ότι θα πρέπει να ληφθούν άμεσα και αποτελεσματικά διορθωτικά μέτρα [19]. Ωσαύτως, έχει προταθεί η χρήση διαφόρων ερωτηματολογίων αυτοαξιολόγησης, που θα μπορούσαν (μετά από έλεγχο και της αξιοπιστίας τους σε πληθυσμιακές ομάδες Ελλήνων εργαζομένων), πιθανώς, να αξιοποιηθούν και στην Ελλάδα, για την αξιολόγηση της ωσεί εργασίας και ωσεί αδείας [19] [20].

Εξάλλου, η ενεργός συμβολή του Ειδικού Ιατρού Εργασίας της επιχείρησης στην αποκάλυψη των εν λόγω δύο συμπεριφορών, μπορεί να είναι πολύ ουσιώδης, γιατί η τακτική επαφή του με τους εργαζόμενους του δίνει μια ολοκληρωμένη εικόνα της κατάστασης και του εργασιακού ήθους που επικρατεί σε μια επιχείρηση και στα επί μέρους τμήματά της.

Ακολουθως, οι εργοδότες θα πρέπει να φροντίσουν για τον σημαντικό περιορισμό των ως άνω δύο εργασιακών συμπεριφορών, με έμφαση στην πρόληψη και τη μείωση των επιπτώσεών τους. Αυτοί θα πρέπει κατ' αρχάς να πλη-

ροφορηθούν και από τους ειδικούς επιστήμονες, ιατρικής και υγιεινής της εργασίας, πώς τα δύο προαναφερόμενα καινοφανή φαινόμενα μπορεί, μετά από την εφαρμογή κατάλληλων στρατηγικών μέτρησης και αξιολόγησης, να περιοριστούν σημαντικά στις επιχειρήσεις. Η υλοποίηση προσεκτικά σχεδιασμένων προγραμμάτων ευεξίας (well-being) θα δημιουργήσει την απαραίτητη εταιρική

...για την ποσοτική αξιολόγηση της ωσεί εργασίας οι ειδικοί ιατροί εργασίας και άλλοι ερευνητές θεμάτων διοίκησης και οργάνωσης, μπορούν να χρησιμοποιήσουν σύγχρονα στατιστικά εργαλεία για την εκτίμηση των τάσεων και των δεικτών του απουσιασμού, καθώς επίσης των δεικτών αποδοτικότητας στην επιχείρηση (ή στον οργανισμό) και στα τμήματά της

κουλτούρα έναντι στην ωσεί εργασία και την ωσεί αδεία [21] [22], [23].

Ενδεικτικά επισημαίνεται ακόμη, πως το ύφος («στυλ»)

της ηγεσίας και ο ρόλος των διοικητηκών στελεχών παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση αυτών των φαινομένων [22], όπως και τα προγράμματα επανένταξης στην εργασία, μετά από μακροχρόνια απουσία για λόγους ασθένειας [24]. Επίσης, πρόσφατες μελέτες δείχνουν, ότι η εφαρμογή από τους εργοδότες εργονομικών κανόνων στους χώρους εργασίας μπορεί να περιορίσει δραστικά την ωσεί εργασία και την ωσεί άδεια. Σχετικώς, έχει παρατηρηθεί πως οι χώροι γραφείων ανοικτής διάταξης (open plan office space), επιτείνουν τα παραπάνω είδη συμπεριφοράς. Το ίδιο μπορεί να συμβεί και όταν οι εργαζόμενοι δεν έχουν καθορισμένο γραφείο και σταθερή θέση εργασίας [25]. Ο θετικός ρόλος των Ειδικών Ιατρών Εργασίας και σε αυτόν τον τομέα μπορεί και πρέπει να είναι καθοριστικός. Η στενή συνεργασία τους με το τμήμα ανθρωπίνου δυναμικού (ανθρωπίνων πόρων) της επιχείρησης και με τους εκπροσώπους των εργαζομένων, είναι επίσης ιδιαίτερα σημαντική για την κατανόηση της έκτασης και της βαρύτητας του προβλήματος, προκειμένου να περιοριστεί η ωσεί εργασία και η ωσεί αδεία, και να εξασφαλιστεί ένα υγιεινό και αποδοτικό περιβάλλον εργασίας.

Οι ειδικοί ιατροί της εργασίας, βεβαίως, θα πρέπει να αναλάβουν και στη χώρα μας, τις ακόλουθες δράσεις. Θα πρέπει:

α) να πρωτοστατούν στην

αναγνώριση και τη διερεύνηση των ανωτέρω δύο καινοφανών τρόπων συμπεριφοράς που εκδηλώνουν πολλοί εργαζόμενοι, στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, καθώς επίσης του εργασιακού στρες (και των συνδεομένων με αυτό ασθενειών) και

β) να συνιστούν την εκπόνηση (και να συμβάλλουν στη διαμόρφωση) των καταλλήλων επιχειρησιακών πολιτικών, διαδικασιών και μέτρων πρόληψης και καταστολής του στρες.

Αυτά τα μέτρα θα πρέπει να αποσκοπούν στην απάλειψη:

α) της ανασφάλειας (ή της αντιληπτής ανασφάλειας [perceived insecurity]) ορισμένων εργαζομένων, οι οποίοι νομίζουν ότι αν δεν απουσιάσουν από την εργασία τους, θα αυξήσουν τις πιθανότητες προαγωγής τους, ενώ αν απουσιάσουν μπορεί να χάσουν τη δουλειά τους [26] και

β) τυχόν παραγόντων που καθιστούν αναγκαία την εκτέλεση έργου εκτός χώρου και ωραρίου εργασίας.

Ετσι, οι ΙΕ θα δράσουν προς όφελος της υγείας των εργαζομένων, της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων και της εθνικής οικονομίας. Προφανώς, χρειάζεται, ακόμη, να διενεργηθούν ορθά σχεδιασμένες μελέτες, οι οποίες:

α) θα αποκαλύψουν τον βαθμό που εργοδότες και εργαζόμενοι θεωρούν ανεκτά και μη αναστρέψιμα τα παραπάνω δύο εργασιακά φαινόμενα και

β) θα εκτιμήσουν και θα τεκμηριώσουν την έκταση

αυτών των συμπεριφορών στη χώρα μας και την αποτελεσματικότητα των μέτρων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του εργασιακού στρες και των επιπτώσεών του στην υγεία. Γιατί αυτές οι επιπτώσεις υποβαθμίζουν την κοινωνική συνιστώσα της υγείας, σήμερα πλέον, και με καινοφανείς συμπεριφορές, όπως είναι **η ωσεί εργασία και η ωσεί άδεια**.

Δυστυχώς, έως σήμερα δεν έχει αποδειχθεί στην πράξη, ότι η πληροφορική και η ρομποτική μπορούν να ελαττώσουν τις ώρες, να ελαφρύνουν τον φόρτο, και να βελτιώσουν την ποιότητα των συνθηκών εργασίας, για την πλειονότητα των εργαζομένων, και να τη μετατρέψουν σε μια από τις σημαντικές πηγές χαράς.

Επισημαίνεται, ότι, στο παρόν άρθρο (που δημοσιεύθηκε στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Εταιρείας Ιατρικής της Εργασίας και του Περιβάλλοντος, στις 7 Μαΐου 2019) οι έννοιες της ωσεί εργασία (presenteeism) και της ωσεί αδείας (leavism) αποδίδονται στα Ελληνικά, στην ελληνική βιβλιογραφία γενικά, για πρώτη φορά, και ειδικότερα με τους προαναφερόμενους όρους.

Theodore Bazas, MD, PhD, FFOM(RCP,London), MSc(London), DIH(Conjoint Engl), Specialist in Occupational Medicine and Efthymios Thanassias, MD, PhD, MSc, Specialist in Occupational Medicine. Presenteeism and leavism: novel workers' behavioral manifestations consequent to stress at work. Health and Safety at Work (Ygieini kai Asfaleia tis Ergasias), Journal of the Hellenic Institute for Occupational Health and Safety (ELINYAE), 2019 (76) 17-24

Βιβλιογραφία

1. UEMS-OM position on the prevention of occupational and work related diseases. Accessible at: <http://www.uems-occupationalmedicine.org/node/120> . Sighted on 4.5.2019.
2. Μπάζας Θ. . Θέματα Ιατρικής της Εργασίας στην Πράξη. Εγχειρίδιο για ιατρούς και στελέχη επιχειρήσεων. ISBN: 960-91213-0-6. Ελληνική Εταιρεία Διοικήσεως Επιχειρήσεων (ΕΕΔΕ), Β' Έκδοση, Αθήνα, 1998.
3. Μπάζας Θ.. Ο Δήμος Φιλοθέης- Ψυχικού συμβάλλει στην Παγκόσμια ημέρα για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία. ΠΑΡΑΘΥΡΟ (Περιοδικό του Δήμου Φιλοθέης – Ψυχικού), Έκδοση του Δήμου Φιλοθέης Ψυχικού, ISSN: 2241-1062, Τεύχος Ιουλίου 2016, σελ. 21. Διαθέσιμο εις: http://dikefips.weebly.com/uploads/1/0/6/4/10646816/parathyro_iouliou_2016_web.pdf . Εθεάθη στις 7 Μαΐου 2019.
4. Ahola K., Kivimäki M., Honkonen T., Virtanen M., Koskinen S., Vahtera J., & Lönnqvist J.. Occupational burnout and medically certified sickness absence: A population-based study of Finnish employees. *Journal of Psychosomatic Research*, 2008, 64: 185–193. doi: 10.1016/j.jpsychores.2007.06.022.
5. Διλιντάς Α. . Μελέτη του συνδρόμου επαγγελματικής εξουθένωσης στο προσωπικό ενός πανεπιστημιακού νοσοκομείου. *Archives of Hellenic Medicine*, 2010, 27: 498–508.
6. Ιωάννης Κ., Μαρία Π.. Το Σύνδρομο Επαγγελματικής Εξουθένωσης των Νοσηλευτών. *Το Βήμα του Ασκληπιού*, 2007 (2) 1–7.
7. Antoniou A. S., Polychroni F. and Vlachakis A. N. . Gender and age differences in occupational stress and professional burnout between primary and high-school teachers in Greece. *Journal of Managerial Psychology*, 2006, 21: 682–690. doi: 10.1108/02683940610690213.
8. Pappa E. A., Anagnostopoulos F. and Niakas D. . Burnout of physicians and nurses and its effects on the quality of health care. *Archives of Hellenic Medicine*. 2008, 25: 94–101.
9. Garland T.. “Fraser’s disease”. *Transactions of the Society of Occupational Medicine*, 1966, 16: 83-84.
10. Johns G.. Presenteeism in the workplace: A review and research agenda. *J Organizat Bahav*, 2010, 31: 519-542.
11. Houdmont J., Elliott-Davies M., Donnelly J.. Leavism in English and Welsh police forces: baseline reference values. *Occup Med (Lond)*, 2018, 68: 593-599.
12. Hesketh I., Cooper CL.. Leavism at work. *Occup Med (Lond)*, 2014, 64:146-147. doi: 10.1093/ocmed/kqu025.
13. Geurts S.. Recovery from work during off-job time. In: Bauer G., Hamming O., eds., *Bridging Occupational, Organizational and Public Health*. The Netherlands: Springer, 2014, 193-208.
14. Böckerman P. and Laukkanen E.. What makes you work while you are sick. Evidence from a survey of workers. *European Journal of Public Health*, 2010, 20: 43–46. doi:10.1093/eurpub/ckp076
15. Boswell W. R. and Olson-Buchanan J. B.. The use of communication technologies after hours: The role of work attitudes and work-life conflict. *Journal of Management*, 2007, 33: 592–610. doi: 10.1177/0149206307302552.

16. Merrill R. M. et al. Presenteeism According to Healthy Behaviors, Physical Health, and Work Environment. *Population Health Management*, 2012, 15: 293–301. doi: 10.1089/pop.2012.0003.
17. Wright T. A. and Cropanzano R.. The role of organizational behavior in occupational health psychology: a view as we approach the millennium. *Journal of occupational health psychology*, 2000, 5: 5–10. doi: 10.1037/1076-8998.5.1.5.
18. Schultz A. B., Chen C. Y. and Edington D. W.. The cost and impact of health conditions on presenteeism to employers: A review of the literature. *Pharmacoeconomics*, 2009, 27: 365–378. doi: 10.2165/00019053-200927050-00002.
19. Aronsson G. and Gustafsson K.. Sickness presenteeism: Prevalence, attendance-pressure factors, and an outline of a model for research. *Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 2005, 47: 958–966. doi:10.1097/01.jom.0000177219.75677.17
20. Attridge M.. Measuring and managing employee work engagement: A review of the research and business literature. *Journal of Workplace Behavioral Health*, 2009, 24: 383–398. doi:10.1080/15555240903188398
21. Goetzel R. Z. and Ozminkowski R. J.. The Health and Cost Benefits of Work Site Health-Promotion Programs. *Annual Review of Public Health*, 2008, 29: 303–323. doi:10.1146/annurev.publhealth.29.020907.090930
22. Fleishman E. A.. Patterns of leadership behavior related to employee grievances and turnover: Some post hoc reflection. *Personnel Psychology*, 1998, 51: 825–834. doi:10.1111/j.1744-6570.1998.tb00740.x
23. Steultjens E., Baker N., Aas R.W.. Organizational leadership, health risk screening, individually tailored programs, and supportive workplace culture might reduce presenteeism. *Australian Occupational Therapy Journal*, 2012, 59: 247–248. doi:10.1111/j.1440-1630.2012.01019.x
24. Werapitiya C., Opatha H. H. D. N. P. and Fernando, R. L.. Presenteeism: Its Importance, Conceptual Clarifications, and a Working Definition. 12th International Conference on Business Management (ICBM) (Colombo, Sri Lanka, 7 December 2015). Elsevier, SSRN, 2015. Accessible at : <https://ssrn.com/abstract=2699782>
25. Hirst A.. Settlers, vagrants and mutual indifference: Unintended consequences of hot-desking. *Journal of Organizational Change Management*, 2011, 24: 767–788. doi:10.1108/09534811111175742
26. Gerich J.. Leaveism and illness-related behaviour. *Occupational Medicine*, 2015, 65: 746–752. doi:10.1093/occmed/kqv125

Ασφαλής χειρισμός των περονοφόρων ανυψωτικών Μηχανημάτων Έργου (ΚΛΑΡΚ)

Εισαγωγή

Τα περονοφόρα ανυψωτικά μηχανήματα έργου (ΜΕ) αποτελούν ειδικού τύπου οχήματα, τα οποία χρησιμοποιούνται για τη φορτοεκφόρτωση και την κατακόρυφη ή οριζόντια μεταφορά βαρέων φορτίων σε παλέτα ή κάποιο ειδικό κιβώτιο. Μηχανήματα σαν αυτά χρησιμοποιούνται σε μεγάλες επιχειρήσεις, τόσο σε χώρους παραγωγής όσο και σε αποθήκες ή χώρους εφοδιαστικών αλυσίδων (εταιρείες logistics) με σκοπό την εξοικονόμηση χρόνου και την ταχύτερη μεταφορά των εμπορευμάτων. Ονομάζονται περονοφόρα από τις μεγάλες μεταλλικές περόνες (λέγονται και νύχια ή πιρούνια) με τις οποίες και ανυψώνουν τις παλέτες. Στην Ελλάδα, τα περονοφόρα είναι γνωστά και ως κλαρκ, όνομα που προέρχεται από την ομώνυμη κατασκευαστική εταιρεία των πρώτων οχημάτων αυτού του είδους στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Η οδήγηση και η χρήση αυτών των οχημάτων απαιτεί ιδιαίτερη άδεια.

Τι ισχύει γενικά για τα μηχανήματα έργου (ΜΕ)

Τα μηχανήματα έργου (ΜΕ) κατατάσσονται σύμφωνα με το Π.Δ.113/2012 στις ακόλουθες εννέα (9) ειδικότητες:

- 1) Εκσκαφής και εν γένει χωματουργικών εργασιών
- 2) Ανύψωσης και μεταφοράς φορτίων ή προσώπων
- 3) Οδοστρωσίας
- 4) Εξυπηρέτησης οδών και αεροδρομίων
- 5) Υπόγειων έργων και μεταλλείων
- 6) Ελξης
- 7) Διάτρησης και κοπής εδαφών
- 8) Ειδικών εργασιών ανύψωσης και
- 9) Πολλαπλών εργασιών.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την Υ.Α.1032/166/Φ.Γ.9.6.4.(Η) του 2013, τα περονοφόρα ΜΕ (κλαρκ) με θερμικό κινητήρα κατατάσσονται στην ειδικότητα 2.7, ενώ τα ηλεκτροκίνητα στην ειδικότητα 2.8.

Επιπλέον, τα μηχανήματα έργου εντός της κάθε ειδικότητας διακρίνονται σε δύο ομάδες :

Ομάδα Α, που περιλαμβάνει μηχανήματα με κινητήρες εσωτερικής καύσης ή με ηλεκτρικούς κινητήρες συνολικής ισχύος > 120 kW και

Ομάδα Β, που περιλαμβάνει μηχανήματα με κινητήρες εσωτερικής καύσης ή με ηλεκτρικούς κινητήρες συνολικής ισχύος από 10 kW μέχρι 120 kW.

Το όριο ισχύος για την ένταξη ενός περονοφόρου ανυψωτικού στο πεδίο εφαρμογής του Π.Δ. 113/2012, είναι τα 10 kW. Το εν λόγω όριο αφορά τη συνολική ισχύ των κινητήρων που εξυπηρετούν τις εκτελούμενες από το μηχάνημα εργασίες. Για τα μηχανήματα τα οποία ήδη λειτουργούσαν, κατά τη δημοσίευση του Π.Δ., το ως άνω όριο είναι το προβλεπόμενο από το Π.Δ. 31/1990, δηλαδή οι 17 και οι 15 ίπποι για θερμικά και ηλεκτροκίνητα περονοφόρα αντίστοιχα. (Σημείωση: 1HP = 746 W)

Απαιτούμενες άδειες χειριστών Μηχανημάτων Έργου

Τα πρόσωπα που ασχολούνται με τη δραστηριότητα του χειρισμού μηχανημάτων έργου κατατάσσονται στις ακόλουθες τρεις κατηγορίες (άρθρο 2, Π.Δ. 113/2012):

A) βοηθός χειριστή μηχανημάτων έργου, που ανήκει στην 1η βαθμίδα

B) χειριστής μηχανημάτων έργου ομάδας B, που ανήκει στη 2η βαθμίδα

Γ) χειριστής μηχανημάτων έργου ομάδας A, που ανήκει στην 3η βαθμίδα

Ο βοηθός χειριστή μηχανημάτων έργου, επιτρέπεται να εργάζεται υπό την επίβλεψη αδειούχου χειριστή αντίστοιχης ειδικότητας (κάθε χειριστής μπορεί να εποπτεύει ταυτόχρονα κατ' ανώτατο όριο 2 βοηθούς).

Το Π.Δ.113/2012 καθορίζει επίσης:

- τα δικαιολογητικά και τις προϋποθέσεις απόκτησης της ανάλογης άδειας χειριστή ΜΕ (άρθρο 4)
- τους απαιτούμενους τίτλους σπουδών (άρθρο 5)
- την τεκμηρίωση της προϋπηρεσίας (άρθρο 6).

Επισημαίνεται ότι δεν υπάρχει μία άδεια χειρισμού για όλες τις ειδικότητες και ομάδες των μηχανημάτων. Κάθε μηχάνημα πρέπει να χειρίζεται από άτομο εφοδιασμένο με την κατάλληλη άδεια, η οποία χορηγείται από τα αρμόδια τμήματα των κατά τόπους Περιφερειών κατόπιν εξετάσεων με θεωρητικό και πρακτικό σκέλος. Οι εκδιδόμενες άδειες είναι αόριστης διάρκειας και θεωρούνται κάθε οκτώ έτη (άρθρο 9). Η θεώρηση των αδειών αποσκοπεί στην εξασφάλιση ότι ο επαγγελματίας ασκεί, για το ελάχιστο απαιτούμενο όριο, την αντίστοιχη επαγγελματική δραστηριότητα.

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο της αδειοδότησης για την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας, το Π.Δ.22/2014 ορίζει τις προϋποθέσεις αντικατάστασης της απαιτούμενης επαγγελματικής εμπειρίας με παρακολούθηση προγραμμάτων κατάρτισης σε φορείς επαγγελματικής κατάρτισης.

Βασικά είδη περονοφόρων

Τα περονοφόρα ανυψωτικά διακρίνονται ανάλογα με τον κινητήρα τους σε πετρελαιοκίνητα, υγραεριοκίνητα και ηλεκτροκίνητα. Επίσης, με κριτήριο τα κατασκευαστικά τους χαρακτηριστικά και την εργασία που προορίζονται να εκτελέσουν, τα περονοφόρα κατατάσσονται σε 5 κυρίως τύπους:

α) Τα περονοφόρα αντίβαρου

εικόνα 1

Είναι ο κλασικός και πλέον συνηθισμένος τύπος περονοφόρου ανυψωτικού που χρησιμοποιείται στην πλειοψηφία των εφαρμογών ανύψωσης μέχρι τα 9 μέτρα (εικόνα 1). Η ανυψωτική ικανότητα των πετρελαιοκίνητων του είδους κυμαίνεται κατά κανόνα από 1,5 μέχρι και 50 τόνους. Τα υγραεριοκίνητα και τα ηλεκτροκίνητα διατίθενται συνήθως με ανυψωτικές ικανότητες από 1 έως 12 τόνους. Έχουν τη δυνατότητα προσαρμογής στον ιστό τους ειδικών υδραυλικών εξαρτήσεων όπως λαβίδες ή διπλά αντιτακτά

ζεύγη περονών με τα οποία μπορούν να μεταφέρουν μια συσκευασία, ακόμα και κυλινδρική, να την ανυψώνουν, να τη μετακινούν δεξιά-αριστερά, χωρίς μετακίνηση του οχήματος, καθώς επίσης και να την αναστρέφουν μέχρι 180° για τα-

χύτερη στοίβαξη.

β) Τα περονοφόρα τύπου Reachtruck

Ο τύπος αυτός των περονοφόρων αποτελεί τον κύριο ανταγωνιστή για τα περονοφόρα με αντίβαρα, ειδικά όταν αφορά τη χρήση τους σε εσωτερικούς χώρους (εικόνα 2). Η σχεδιάσή τους έχει διαφορετική φιλοσοφία σε σχέση με τα περονοφόρα με αντίβαρα. Η βασική τους διαφορά έγκειται στο ότι οι περόνες σ' αυτόν τον τύπο δεν βρίσκονται μπροστά από τις μπροστινές ρόδες αλλά πίσω από αυτές. Αυτό επιτυγχάνεται με τη χρήση ποδαρικών που ξεκινούν από τη βάση του κυρίως σώματος και προεκτείνονται προς τα εμπρός, όπως ακριβώς και στα παλετοφόρα με ιστό ανύψωσης. Διαθέτουν κορυφαία ανυψωτική ικανότητα και υδραυλικούς κυλίνδρους ενσωματωμένους στον ιστό ώστε να βελτιώνεται η ορατότητα του χειριστή. Πλεονέκτημά τους θεωρείται η μεγάλη ευελιξία σε περιορισμένους χώρους.

γ) Τα περονοφόρα στενών δρόμων

Ονομάζονται έτσι γιατί χρειάζονται μικρότερο πλάτος διαδρόμου εργασίας σε σχέση με τους άλλους τύπους ανυψωτικών (εικόνα 3). Ορισμένα από τα περονοφόρα αυτού του τύπου μπορούν να ανυψώσουν τα φορτία σε μεγάλα ύψη έως και 14 μέτρα.

δ) Τα περονοφόρα συλλογής παραγγελιών

Είναι ηλεκτροκίνητα ή χειροκίνητα και έχουν σχεδιαστεί για χρήση εντός της αποθήκης (εικόνα 4). Αποτελούν μια παραλλαγή των ηλεκτροκίνητων παλετοφόρων άνευ ιστού και χρησιμοποιούνται για τη συλλογή παραγγελιών που γίνεται σε ένα ή δυο το πολύ επίπεδα και σε ύψος μέχρι τα 2,5 μέτρα.

ε) Τα περονοφόρα πλευρικής φόρτωσης

Τα περονοφόρα αυτά είναι ειδικά σχεδιασμένα για να μεταφέρουν και να αποθηκεύουν σε ειδικά ράφια επιμήκη αντικείμενα όπως, για παράδειγμα, είναι οι ράβδοι σιδήρου, οι ξύλινες βέργες ή οι σωλήνες (εικόνα 5). Η διαμόρφωση του σώματος είναι τέτοια ώστε ο κινούμενος ιστός να βρίσκεται στη μέση, ενώ αριστερά και δεξιά υπάρχει πλατφόρμα που λειτουργεί ως βάση στήριξης των αντικειμένων που μεταφέρονται. Διαθέτουν κλειστή καμπίνα χειριστή, ενώ υπάρχει η δυνατότητα να είναι εξοπλισμένα με σταθεροποιητές ώστε να ευθυγραμμίζεται καλύτερα το φορτίο. Είναι κατάλληλα για χώρους εντός ή εκτός αποθήκης, αλλά και για κίνηση σε ανώμαλο έδαφος. Η ανυψωτική τους ικανότητα μπορεί να φτάσει τους 25 τόνους.

εικόνα 2

εικόνα 3

εικόνα 4

εικόνα 5

Κατασκευαστικές προδιαγραφές περονοφόρων

Με βάση το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, τα περονοφόρα ΜΕ πρέπει να είναι εφοδιασμένα με τα απαιτούμενα συνοδευτικά έγγραφα και διακριτικά, αλλά και να διαθέτουν τον προβλεπόμενο εξοπλισμό και εξαρτήματα ασφαλείας.

Σύμφωνα με το Π.Δ.304/2000, παρ. 3.3 θα πρέπει να διαθέτουν:

- Πινακίδα αριθμού κυκλοφορίας (κίτρινου χρώματος) (N2696/99, άρθρο 90). Η πινακίδα αναγράφει τον ειδικό αριθμό με τον οποίο το συγκεκριμένο μηχάνημα έχει απογραφεί/καταγραφεί στους καταλόγους του αρμόδιου υπουργείου και έχει εκδοθεί η άδεια κυκλοφορίας.
- Άδεια κυκλοφορίας (N2696/99, άρθρο 88).
- Αποδεικτικά στοιχεία ασφάλισης (κ.ν.489/76, άρθρο 5) και πληρωμής τελών χρή-

σης (Ν.2052/92, άρθρο 20).

Επισημαίνεται ωστόσο, ότι από τα ετήσια τέλη χρήσης εξαιρούνται τα περονοφόρα (κλαρκ) και τα ερπυστριοφόρα (Ν.3481/2006, άρθρο 6). Επιπλέον, ο Ν.4302/2014 (άρθρο 16, παρ. 2) προβλέπει ότι για τα ανυψωτικά περονοφόρα μηχανήματα παντός τύπου, δεν υφίσταται υποχρέωση έκδοσης άδειας κυκλοφορίας και κυκλοφορίας με πινακίδα αριθμού κυκλοφορίας, **εφόσον όμως δεν προορίζονται για κυκλοφορία σε δημόσια οδό, αλλά αποκλειστικά για χρήση εντός εγκατάστασης.**

Τα ΜΕ πρέπει να συνοδεύονται σε κάθε περίπτωση από **οδηγίες χρήσης και συντήρησης, καθώς και από βιβλίο συντήρησης και ελέγχων** στο οποίο θα αναγράφονται οι εκάστοτε βλάβες και ο τρόπος αντιμετώπισής τους (Υ.Α.15085/593/2003, άρθρο 3). Τα εγχειρίδια αυτά παρέχονται από τον κατασκευαστή του περονοφόρου ανυψωτικού και περιγράφουν τη χρήση, τις λειτουργίες και τις δυνατότητες του μηχανήματος.

Ο βασικός εξοπλισμός και τα εξαρτήματα ασφαλείας που απαιτείται να διαθέτουν τα περονοφόρα ανυψωτικά περιλαμβάνει (Υ.Α. οικ. 21867/2016, άρθρο 6, παρ. 3.7):

- Σύστημα τροχοπέδησης (φρένα)
- Σύστημα διεύθυνσης
- Κατάλληλους προβολείς (φώτα)
- Πυροσβεστήρα
- Ηχητικό σήμα προειδοποίησης (οπισθοπορείας)
- Περιστροφικό φάρο κίτρινου χρώματος
- Κιβώτιο πρώτων βοηθειών (φαρμακείο)
- Αναγκαίους καθρέπτες
- Τρίγωνο βραδυπορείας και τρίγωνο ακινητοποίησης.

Πλέον των παραπάνω απαιτήσεων, τα περονοφόρα ΜΕ πρέπει να πληρούν από κατασκευής ορισμένες βασικές προδιαγραφές (ελάχιστες απαιτήσεις σε συστήματα ασφάλειας, σήμανση κ.ά.) για να κριθούν κατάλληλα για χρήση σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα, τα περονοφόρα ανυψωτικά θα πρέπει:

- Να φέρουν την κατάλληλη πιστοποίηση της ΕΕ (σήμα CE) (Π.Δ.57/2010, παρ. 1.7.3).
- Να διαθέτουν σύστημα εκκίνησης (π.χ. με κλειδί) που να αποτρέπει τη λειτουργία του μηχανήματος από μη εξουσιοδοτημένο προσωπικό (Π.Δ. 89/99, πάρ. 3.1.6α)
- Να έχουν θάλαμο χειριστή, εφόσον το επιτρέπουν οι διαστάσεις του οχήματος και στέγαστρο προστασίας του χειριστή από πτώση αντικειμένων (Π.Δ. 57/2010, παρ. 3.2.1 και 3.4.4).
- Να είναι εφοδιασμένα με ζώνη ασφαλείας προκειμένου να συγκρατείται ο χειριστής στη θέση του και να μην υπάρχει κίνδυνος επαφής με τους τροχούς (Π.Δ.57/2010, παρ. 3.2.2).
- Να μην είναι δυνατό να ανατραπούν περισσότερο από ένα τεταρτοκύκλιο (90 μοίρες). Ωστόσο, σε περίπτωση ανατροπής, θα πρέπει να υπάρχει επαρκής χώρος ώστε να μην συνθλιβεί ή εγκλωβιστεί ο χειριστής (Π.Δ.89/99, άρθρο 5α, παρ.3.1.4 & 3.1.5).
- Να διαθέτουν όργανα ελέγχου / χειριστήρια των κινήσεων του μηχανήματος που να επανέρχονται στο νεκρό σημείο αφού ο χειριστής πάψει να επενεργεί (να είναι τύπου “holdtorun” - συνεχούς πίεσης). Επιπλέον, το διαφορικό του οχήματος θα πρέπει να μπορεί να απελευθερωθεί εν κινήσει, ενώ η θέση κάθε προεξέχοντος τμήματος (π.χ. μπούμας) θα πρέπει να ελέγχεται από τη θέση του οδηγού (Π.Δ.57/2010, παρ. 3.3.1).
- Να είναι εφοδιασμένα με διάταξη πέδησης (φρένο) που φέρει και εφεδρικό σύστημα, για ασφαλή επιβράδυνση, πέδηση και ακινητοποίηση (Π.Δ.57/2010, παρ. 3.3.3).
- Να φέρουν πινακίδα όπου αναγράφεται το μέγιστο φορτίο ανύψωσης πάνω

στο όχημα. Η εν λόγω αναγραφή πρέπει να γίνεται κατά τρόπο ιδιαίτερος ευανάγνωστο, ανεξίτηλο και υπό μη κωδικοποιημένη μορφή. Όταν το μέγιστο φορτίο χρήσης εξαρτάται από τη διαμόρφωση του μηχανήματος, κάθε θέση εργασίας πρέπει να φέρει πινακίδα φορτίων η οποία να αναφέρει υπό μορφή σχεδίων, ή ενδεχομένως πινάκων, τα επιτρεπόμενα φορτία χρήσης για κάθε διαμόρφωση, (Π.Δ.57/2010, παρ. 4.3.3).

- Να είναι εξοπλισμένα, εφόσον έχουν μέγιστο φορτίο χρήσης τουλάχιστον ίσο με 1000kg ή ροπή ανατροπής τουλάχιστον ίση προς 40.000 Nm, με συστήματα ειδοποίησης του οδηγού, τα οποία να εμποδίζουν τις επικίνδυνες μετατοπίσεις του φορτίου σε περίπτωση: υπερφόρτωσης, είτε λόγω υπέρβασης των μέγιστων φορτίων χρήσης είτε λόγω υπέρβασης της μέγιστης ροπής χρήσης λόγω υπέρβασης του φορτίου, ή υπέρβασης της ροπής ανατροπής (Π.Δ.57/2010, παρ. 4.2.2).
- Να φέρουν σαφή και ανεξίτηλη ένδειξη που να απαγορεύει την ανύψωση προσώπων, εφόσον προορίζονται αποκλειστικά για την ανύψωση φορτίων και είναι εξοπλισμένα με φορέα φορτίου που επιτρέπει την πρόσβαση προσώπων. Η ένδειξη αυτή πρέπει να είναι ορατή από όλα τα σημεία από όπου είναι δυνατή η πρόσβαση (Π.Δ.57/2010, παρ. 4.3.3).

Βασικοί κίνδυνοι και μέτρα ασφαλείας

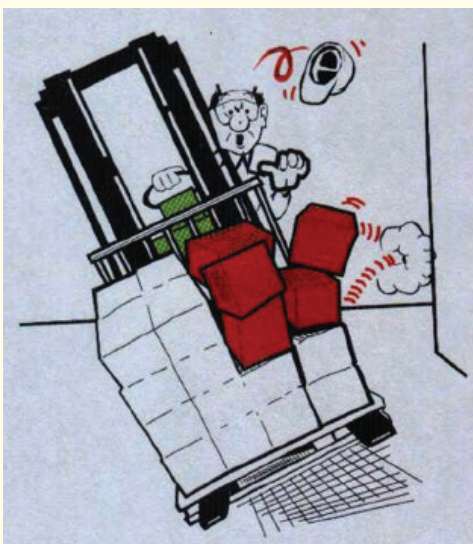
Η φαινομενική ευκολία για τον βασικό χειρισμό τους και η ευρύτητα της χρήσης τους έχει καταστήσει τα περνοφόρα οχήματα ιδιαίτερα κοινά στους χώρους εργασίας, γεγονός που υποβιβάζει την προσοχή στους κινδύνους που εγκυμονούν. Το περνοφόρο αποτελεί ένα αυτοκίνητο όχημα, το οποίο λόγω της συνεχώς μεταβαλλόμενης φόρτωσής του δεν είναι ιδιαίτερα ευσταθές, κινείται σε χώρους με μεγάλους περιορισμούς στην κίνηση και την ορατότητα και κοντά σε πεζούς που είναι απασχολημένοι με άλλες δραστηριότητες. Έτσι, πέρα από τις βασικές προδιαγραφές του οχήματος, επιβάλλεται η υιοθέτηση ορισμένων πρακτικών κανόνων ασφαλείας, οι οποίοι συνοψίζονται στη συνέχεια για την πρόληψη των συνηθέστερων κινδύνων:

Πρόληψη ανατροπής του περνοφόρου ή πτώσης του φορτίου

- Το μεταφερόμενο φορτίο θα πρέπει να είναι συμπαγές, εντός των ορίων της ανυψωτικής ικανότητας του οχήματος και ισομερώς τοποθετημένο στις περόνες. Σε διαφορετική περίπτωση θα πρέπει να είναι κατάλληλα εγκιβωτισμένο, τυλιγμένο ή δεμένο (εικόνα 6).

εικόνα 6

εικόνα 7

- Θα πρέπει να αποφεύγονται απότομα ξεκινήματα, σταματήματα ή στροφές, ιδιαίτερα όταν το φορτίο δεν είναι ομοιογενές (εικόνα 7).
- Αν είναι απαραίτητη (π.χ. λόγω περιο-

ρισμένου χώρου) η κίνηση με το φορτίο ανυψωμένο, τότε θα πρέπει να γίνεται πολύ αργά, με επίβλεψη, και αφού έχει προηγηθεί έλεγχος για την πιθανή παρουσία πεζών στον χώρο (εικόνα 8).

- Το κέντρο βάρους του φορτίου θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν χαμηλότερα και πλησιέστερα στον μπροστινό άξονα, ενώ το συνολικό κέντρο βάρους του περονοφόρου θα πρέπει να παραμένει εντός του τριγώνου που σχηματίζεται από τους δύο μπροστινούς τροχούς και το κέντρο του πίσω άξονα.

εικόνα 8

- Προσοχή! Δεν πρέπει το όχημα να κατεβαίνει ράμπα ή επικλινές κατηφορικό έδαφος όταν είναι φορτωμένο με βαριά φορτία. Υπάρχει κίνδυνος να πέσουν με το παραμικρό φρενάρισμα. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει το όχημα να κατεβαίνει με την όπισθεν, έχοντας το φορτίο προς τη μεριά της ανηφόρας (εικόνα 9).

εικόνα 9

Πρόληψη σύγκρουσης με πεζό, όχημα ή σταθερό εμπόδιο

Στο πλαίσιο της αποφυγής συγκρούσεων, θα πρέπει:

- Να λαμβάνονται στον χώρο κίνησης των περονοφόρων μέτρα βελτίωσης της ορατότητας με καθρέπτες και κατάλληλο φωτισμό, όπου χρειάζεται.
- Να υπάρχει σήμανση με πινακίδες και διαγραμμίσεις στο έδαφος για την οριοθέτηση των διαδρόμων κίνησης.
- Να προβλέπονται μέσα μείωσης της σοβαρότητας των συνεπειών μιας πρόσκρουσης, όπως κιγκλιδώματα, αναβαθμίδες κ.λπ., ιδιαίτερα σε σημεία όπου υπάρχουν ευαίσθητες ή επικίνδυνες εγκαταστάσεις ή διέρχονται πεζοί.
- Η σήμανση των κινδύνων από εμπόδια και των επικίνδυνων σημείων στο εσωτερικό των κτιριακών χώρων να γίνεται με κίτρινο χρώμα που εναλλάσσεται με μαύρο ή με κόκκινο που εναλλάσσεται με άσπρο. Οι κίτρινες, οι μαύρες, οι κόκκινες και οι άσπρες λωρίδες πρέπει να είναι ίσες μεταξύ τους και να έχουν κλίση 45°. Όταν είναι απαραίτητο να επισημανθούν οι οδοί κυκλοφορίας, η επισημάνσή τους γίνεται και από τις δύο πλευρές τους συνεχή λωρίδα έντονου χρώματος, κατά προτίμηση άσπρου ή κίτρινου ανάλογα με το χρώμα του δαπέδου.

εικόνα 10

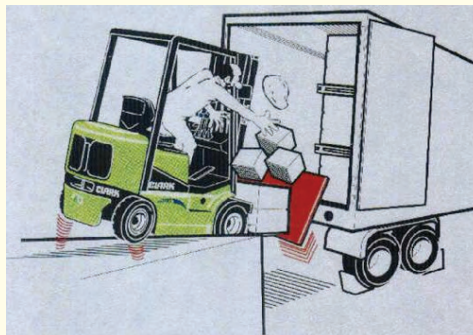
- Η μεταφορά ή παρουσία εργαζομένων πάνω σε μηχανοκίνητο εξοπλισμό εργασίας να γίνεται μόνο σε ασφαλείς θέσεις.
- Να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή κατά την κίνηση του περονοφόρου στα σημεία εισόδου και εξόδου των κλειστών χώρων, του οδικού δικτύου, αλλά και χώρων κίνησης άλλων οχημάτων, όπως οι αποβάθρες φόρτωσης.
- Να έχει το περονοφόρο κατά τη στάθμευση, τη μηχανή σβηστή, να είναι κατάλληλα ακινητο-

ποημένο (με χειρόφρενο και τάκους) και να μην παρεμποδίζει την πρόσβαση σε πυροσβεστικά μέσα, πόρτες ή διαδρόμους διέλευσης (εικόνα 10).

Πρόληψη πτώσης από ύψος

- Θα πρέπει να αποφεύγεται η κίνηση σε υπερυψωμένες επιφάνειες, ιδιαίτερα αν οι τελευταίες δεν προστατεύονται με κατάλληλο κιγκλίδωμα.
- Προσοχή θα πρέπει να δίνεται και στις αποβάθρες (ράμπες) φόρτωσης προκειμένου να εξασφαλίζεται η ασφαλής είσοδος και έξοδος στην καρότσα του φορτηγού (εικόνα 11)
- Θεωρείται αυτονόητο, ότι το περονοφόρο δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την ανύψωση ατόμων ή άλλες εργασίες που δεν προβλέπονται από τις προδιαγραφές του μηχανήματος.

εικόνα 11

Πρόληψη εμπλοκής με κινούμενα μέρη

- Θα πρέπει να απαγορεύεται οποιαδήποτε επέμβαση μη εξουσιοδοτημένου προσωπικού στα κινούμενα μέρη του περονοφόρου.
- Προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος εγκλωβισμού ποδιών κάτω από τις ρόδες του οχήματος, θα πρέπει να αποτρέπεται η παρουσία πεζών στους διαδρόμους κίνησης των περονοφόρων, να γίνεται υποχρεωτικά χρήση υποδημάτων ασφαλείας, ενώ ο οδηγός θα πρέπει να βεβαιώνεται ότι το όχημα έχει ακινητοποιηθεί με ασφάλεια προτού κατέβει από αυτό.

Πρόληψη έκθεσης σε αναθυμιάσεις (καυσαέρια)

- Η μηχανή του περονοφόρου θα πρέπει να σβήνει όταν δεν χρησιμοποιείται το όχημα.
- Η λειτουργία της μηχανής στο ρελαντί σε κλειστούς χώρους θα πρέπει να αποφεύγεται καθώς απελευθερώνει πολλά επιβλαβή αέρια.
- Εξοπλισμός με κινητήρα εσωτερικής καύσης επιτρέπεται σε κλειστό χώρο μόνο εφόσον στον χώρο αυτό εξασφαλίζεται επαρκής εξαερισμός ώστε να μην δημιουργείται κίνδυνος για την υγεία των εργαζομένων ή να τίθεται θέμα υγιεινής (π.χ. ύπαρξη τροφίμων), (Π.Δ.89/99, Παράρτημα II, παρ. 2.5).

Συντήρηση των περονοφόρων και ανεφοδιασμός καυσίμων

- Η συντήρηση και ο ανεφοδιασμός των ανυψωτικών με καύσιμα θα πρέπει να εκτελείται μόνο από κατάλληλα αδειοδοτημένο προσωπικό και σε προβλεπόμενο για τον σκοπό αυτό χώρο, που διαθέτει επαρκή εξαερισμό και πυροσβεστικά μέσα και βρίσκεται μακριά από την κίνηση οχημάτων και πεζών (εικόνα 12).
- Επιβάλλεται επίσης η λήψη μέτρων, τόσο για την αποφυγή σπινθήρων όσο και για τον καθαρισμό τυχόν διαρροών εύφλεκτων υγρών.
- Κατά τη διάρκεια των εργασιών συντήρησης, θα πρέπει να τηρούνται πάντα οι

εικόνα 12

οδηγίες του κατασκευαστή, το όχημα να έχει τη μηχανή σβηστή και να είναι ακινητοποιημένο με ασφαλή τρόπο.

- Στο πλαίσιο της καθημερινής χρήσης είναι ιδιαίτερα σημαντικό να ελέγχεται η ύπαρξη τυχόν ρωγμών, παραμορφώσεων ή διαρροών στο υδραυλικό σύστημα ανύψωσης, η ύπαρξη τζόγου στο τιμόνι, η αποτελεσματικότητα των φρένων, η επαναφορά των μοχλών, η κατάσταση των ελαστικών, καθώς και το επίπεδο φόρτισης της μπαταρίας στα ηλεκτροκίνητα οχήματα, ή η στάθμη των λιπαντικών και των καυσίμων στα οχήματα εσωτερικής καύσης.

Προβλεπόμενοι έλεγχοι περονοφόρων

Στο πλαίσιο των απαιτούμενων ελέγχων, τα ανυψωτικά μηχανήματα ανάλογα με την επικινδυνότητα διακρίνονται σύμφωνα με την Υ.Α.15085/593/2003 (Κανονισμός Ελέγχου Ανυψωτικών Μηχανημάτων) σε 3 κατηγορίες: υψηλής, μέσης και χαμηλής επικινδυνότητας. Με δεδομένο ότι τα περονοφόρα (κλαρκς) κατατάσσονται στη μεσαία κατηγορία (άρθρο 2, παρ. 2.2), οι προβλεπόμενοι έλεγχοι διενεργούνται από πιστοποιημένους φορείς ή φυσικά πρόσωπα υπό τις προϋποθέσεις του Παραρτήματος II και συνίστανται σε:

α) Αρχικό έλεγχο (τύπος ΑΑ), ο οποίος θα πρέπει να γίνεται εντός 12 μηνών από την έναρξη της λειτουργίας του μηχανήματος.

β) Περιοδικό επανέλεγχο, ο οποίος διακρίνεται σε πλήρη έλεγχο (τύπου Α) που πρέπει να γίνεται κάθε 60 μήνες και μερικό έλεγχο (τύπου Β), κάθε 30 μήνες.

Το περιεχόμενο και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των ελέγχων αυτών καθορίζονται στο Παράρτημα Ι (μέρος 1 & μέρος 2) της ως άνω Υ.Α.

Βιβλιογραφία

1. Π.Δ.113/2012
2. Υ.Α.1032/166/Φ.Γ.9.6.4.(Η) του 2013
3. Π.Δ.22/2014
4. Π.Δ.304/2000
5. Ν2696/99
6. κ.ν.489/76
7. Ν.2052/92
8. Ν.3481/2006
9. Ν.4302/2014
10. Υ.Α.15085/593/2003
11. Υ.Α. οικ. 21867/2016
12. Π.Δ.57/2010
13. Π.Δ. 89/99
14. Πούλιος Κ., Ταργουτζίδης Α.: «Ασφάλεια κατά τη χρήση περονοφόρων ανυψωτικών», (Περιοδικό «Μετάδοση ισχύος», τεύχος Σεπτεμβρίου – Οκτωβρίου 2018)
15. http://diocles.civil.duth.gr/links/home/veltiomeno/nees/Domikes_Michanes/Anipsotika_Mhxanimata.pdf
16. <https://aioloslifts.gr/%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%B1-%CE%B1%CE%BD%CF%85%CF%88%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B1-%CE%BC%CE%B7%CF%87%CE%B1%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1/>
17. <http://digilib.teiemt.gr/jspui/bitstream/123456789/1995/1/012011216.pdf>
18. <https://ime-forklifts.eu/el/xrisima-arthra/98-eidi-mixanimaton>

Κωνσταντίνος Πούλιος, Ηλεκτρολόγος Μηχανικός
Παράρτημα Θεσσαλονίκης ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Επιμέλεια: Σπύρος Δοντάς

Μεταρρυθμιστικά κινήματα στις ΗΠΑ στις αρχές του 20ου αιώνα

Απόσπασμα από το βιβλίο του Paul S. Boyer «Ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών», μετάφραση Γεωργίας – Θεοδώρας Ιντζέ, Εκδόσεις Θύραθεν (αγγλική έκδοση: Oxford University Press), Αθήνα 2012, σελ.125 – 129. Ο συγγραφέας είναι Αμερικανός ιστορικός.

Το Σάββατο 25 Μαρτίου 1911, για τις ράφτριες στους επάνω ορόφους του εργοστασίου Triangle Shirtwaist της Νέας Υόρκης έφτασε το τέλος μιας κοπιαστικής εβδομάδας. Ξαφνικά ξέσπασε πυρκαγιά. Χωρίς πυροσβεστήρες, χωρίς εξόδους κινδύνου και με τις εξώπορτες κλειδωμένες ή να ανοίγουν μόνο από έξω (μία παραβίαση του κώδικα πυροπροστασίας), οι εργάτριες, κυρίως νεαρές μετανάστριες, είχαν ελάχιστες πιθανότητες να γλιτώσουν. 141 έχασαν τη ζωή τους, είτε μέσα στην πύρινη κόλαση είτε πηδώντας από τα παράθυρα. Η καταστροφή ευαισθητοποίησε την κοινή γνώμη και ολοένα και περισσότερο κόσμος συνειδητοποιούσε πόσο μεγάλο ήταν

το τίμημα της εκβιομηχάνισης σε ανθρώπινες ζωές. Στα τέλη του 19ου αιώνα, οι κοινωνικές επιπτώσεις της εκβιομηχάνισης και της αστικοποίησης ενοχλούσαν και προβληματίζαν πολλούς σκεπτόμενους Αμερικανούς. Αποτέλεσμα ήταν να ξεσπάσει ένα μεταρρυθμιστικό κύμα που οι ιστορικοί ονόμασαν Προοδευτικό κίνημα [σ.τ.ε.: Progressive Movement]. (...)

Ηδη από την Επίχρυση Εποχή [σ.τ.ε.: The Gilded Age, η περίοδος της αμερικανικής ιστορίας από τα τέλη της δεκαετίας του 1870 μέχρι περίπου το 1900], η απεριόριστη δύναμη των μεγαλοεταρειών, οι μεγάλες ταξικές διαφορές και οι άθλιες συνθήκες στα εργοστάσια και στις πόλεις όπου ζούσαν μετανάστες προκαλούσαν σοβαρές ανησυχίες. Ιερείς που εμφορούνταν από μεταρρυθμιστικές ιδέες, κήρυτταν αυτό που οι ίδιοι ονόμαζαν Κοινωνικό Ευαγγέλιο, επιμένοντας ότι οι διδαχές του Ιησού, αν πράγματι εισακούονταν, σήμαιναν μέριμνα για τους φτωχούς και τα θύματα εκμετάλλευσης. Ο Βρετανός μεταρρυθμιστής Ουίλιαμ Στεντ, στο βιβλίο *An If Christ Came to Chicago* (1893) προκαλούσε τους μεσοαστούς που ζούσαν άνετα και εκκλησιάζονταν να αντικρίσουν τη ζοφερή όψη της αμερικανικής ζωής. Το ίδιο και ο Τσαρλς Σέλντον, ένας ιεροκήρυκας στην Τοπήκα του Κάν-

σας, στο μπεστ-σέλλερ μυθιστόρημά του *Στα βήματά Του: Τι θα έκανε ο Ιησούς; (In His Steps: What Would Jesus Do?, 1896)*. (Ο απόηχος του μυθιστορήματος του Σέλντον φτάνει μέχρι τις μέρες μας· ακόμη βλέπει κανείς τα αρχικά “WWJD” σε βραχιόλια, κούπες και αυτοκόλλητα).

Κάποιοι μεταρρυθμιστές επικεντρώθηκαν στην ηθική ανάταση. Η Χριστιανική Ένωση Γυναικών για την Εγκράτεια (1874) και η Ένωση κατά των Σαλούν (1895) επιδόθηκαν σε καμπάνιες υπέρ της απαγόρευσης του αλκοόλ. Σταυροφόροι κατά της πορνείας, επικαλούμενοι τα κινήματα κατάργησης της δουλείας, πίεζαν για την κατάργηση της «λευκής δουλείας» από τις πόλεις της Αμερικής. Άλλοι, όμως, επηρεασμένοι από μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες στην Αγγλία, τη Γερμανία, την Αυστραλία και αλλού, υποστήριζαν πιο ριζοσπαστικές λύσεις, μεταξύ των οποίων και οι εκλογικές μεταρρυθμίσεις, στήριξη των εργατικών συνδικάτων, κρατική νομοθεσία για τη ρύθμιση της επιχειρηματικής συμπεριφοράς, και νόμοι για τα επικίνδυνα εργοστάσια, την παιδική εργασία, και τις ανθυγιεινές συνθήκες στις πόλεις όπου ζούσαν οι μετανάστες. Κάποιοι ασπάζτηκαν ακόμη και τον σοσιαλισμό. Η Τζέιν Ανταμς στο *Δημοκρατία και κοινωνική ηθική (Democracy and Social Ethics, 1902)*, υποστήριξε ότι η «δη-

μοκρατία» σε μια βιομηχανική εποχή θα πρέπει να περιλαμβάνει όχι μόνο το εκλογικό δικαίωμα αλλά και τις δημόσιες προσπάθειες να βελτιωθεί η τραγική κατάσταση των πιο απελπισμένων και ευπαθών μελών της κοινωνίας. Ο δημοσιογράφος Χέρμπερτ Κρόλυ στο βιβλίο του Η υπόσχεση της αμερικανικής ζωής (The Promise of American Life, 1909) ανανέωσε το κάλεσμα του Αλεξάντερ Χάμιλτον [σ.τ.ε.: Ένας από τους Ιδρυτές Πατέρες των Ηνωμένων Πολιτειών. Ιδρυτής του χρηματοπιστωτικού συστήματος της χώρας] για μια ακτιβιστική κυβέρνηση – αλλά αυτή τη φορά για το συμφέρον όλων, όχι μόνο της επιχειρηματικής τάξης.

Περιοδικά μαζικής κυκλοφορίας, όπως τα McClure's και Colliers, έφερναν στη δημοσιότητα τις τραγικές συνθήκες ζωής στην αστική – βιομηχανική Αμερική. Αυτά τα αποκαλυπτικά δημοσιεύματα συχνά εμφανίζονταν στη συνέχεια ως βιβλία, επεκτείνοντας την επιρροή τους. Η Αιντα Τάρμπελ

κατέγραψε τις ανελέητες πρακτικές του Ρόκφελερ στο βιβλίο της Ιστορία της Εταιρείας Στάνταρντ Οйл (History of The Standard Oil Company, 1904). Σε μια σειρά άρθρων με τίτλο Η Προδοσία της Γερουσίας (The Treason of the Senate, 1906), ο Ντέιβιντ Γκρέαμ Φίλιπς μίλησε για τον στραγγαλισμό της πολιτικής από τις μεγάλες επιχειρήσεις. Ο Τζον Σπάργκο στην Πικρή κραυγή των παιδιών (The Bitter Cry of the Children, 1906) έγραψε με συγκινητικό ύφος για τα 1,7 εκατομμύρια παιδιά που ανήκαν στο βιομηχανικό εργατικό δυναμικό. Στο μυθιστόρημα Η Ζούγκλα (The Jungle, 1906) ο Απτον Σίνκλερ εκθέτει την εκμετάλλευση των εργατών και τις αηδιαστικές συνθήκες στα εργοστάσια επεξεργασίας κρέατος του Σικάγο, αφυπνίζοντας τους καταναλωτές αναφορικά με τους κινδύνους του μολυσμένου κρέατος. «Στόχευσα στην καρδιά του κοινού, και κατά λάθος το πέτυχα στο στομάχι», θυμόταν αργότερα ο Σίνκλερ.

Μεταρρυθμιστές από τη Νέα

Υόρκη ως το Σαν Φρανσίσκο, οργανώνοντας κινητοποιήσεις σε τοπικό επίπεδο, πολεμούσαν τη διαφθορά της τοπικής αυτοδιοίκησης, όπως την κατέγραψε ο Λίνκολν Στέφενς στο βιβλίο Η ντροπή των πόλεων (The Shame of the Cities, 1904). Διαισθανόμενοι μια ευκαιρία, κάποιοι επιχειρηματικοί ηγέτες πρότειναν δομικές μεταρρυθμίσεις, όπως εκλογές σε επίπεδο πόλης και όχι δημοτικών διαμερισμάτων, και «διαχειριστές πόλεων» αντί για δημάρχους, για να αυξήσουν την επιρροή των επιχειρήσεων και να μειώσουν την πολιτική δύναμη των μεταναστών. Μετά από δεκαετίες άτακτης ανάπτυξης, οι υπέρμαχοι του πολεοδομικού σχεδιασμού και του εξωραϊσμού των πόλεων κέρδισαν υποστήριξη. Πιο όμορφες πόλεις, υποστήριζαν, θα έφτιαχναν καλύτερους πολίτες.

Άλλες μεταρρυθμίσεις σε πολιτειακό και εθνικό επίπεδο επικεντρώθηκαν στην προστασία των εργατών και σε ρυθμίσεις για τη λειτουργία των επιχειρήσεων – μέτρα ασφαλείας στα εργοστάσια, απαγόρευση της παιδικής εργασίας, περιορισμός της ρύπανσης από τα φουγάρα που ξερνούσαν καπνό. Μετά την πυρκαγιά στο Triangle, η Πολιτεία της Νέας Υόρκης θέσπισε αρκετούς νόμους για την προστασία των εργατών. Άλλες μεταρρυθμίσεις σε επιμέρους πολιτείες περιλάμβαναν νόμους για την αποζημίωση των εργατών (Μέριλαντ 1902), δεκάωρη εργασία για τις γυναίκες (Ορεγκόν 1903), και κατώτατο μισθό (Μασαχουσέτη 1912).

Αστυνομικοί περισυλλέγουν τις σορούς των θυμάτων της πυρκαγιάς του 1911 στο εργοστάσιο Triangle Shirtwaist της Νέας Υόρκης.

Παγκόσμια Ημέρα για την ΑΥΕ 2019: για ένα ασφαλές και υγιές μέλλον της εργασίας

Ο επίσημος εορτασμός της Παγκόσμιας Ημέρας για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία στις 28 Απριλίου αποτελεί την έναρξη, σε παγκόσμιο επίπεδο, εκδηλώσεων και δράσεων που θα συνεχιστούν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Το θέμα αφορά στην ασφάλεια, την υγεία και το μέλλον της εργασίας και οι εορτασμοί στηρίζονται στην συνειδητοποίηση του πλούτου της γνώσης και της δράσης που συγκεντρώθηκε στο διάστημα των τελευταίων 100 χρόνων (100 από την ίδρυση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας-ΔΟΕ).

Η ΔΟΕ θα παρουσιάσει μια παγκόσμια έκθεση, μέσω της οποίας θα αφηγηθεί την ιστορία των 100 χρόνων, κατά τα οποία σώθηκαν ανθρώπινες ζωές και ενθαρρύνθηκε η δημιουργία ασφαλούς και υγιούς εργασιακού περιβάλλοντος. Η έκθεση επιδιώκει να αποτυπώ-

σει την εξέλιξη των συνθηκών της υγείας και της ασφάλειας πριν ακόμη την ίδρυση της ΔΟΕ, το 1919, μέχρι και σήμερα περιγράφοντας τα κυριότερα σημεία που επηρέασαν τον τομέα ΥΑΕ και τον τρόπο που η ΔΟΕ επέλεγε να συμβάλει στη βελτίωση της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας.

Θα θίξει τις μεταβολές που σημειώθηκαν στην οργάνωση της εργασίας, την τεχνολογία, στα δημογραφικά χαρακτηριστικά, στην παγκοσμιοποίηση, την κλιματική αλλαγή και σε άλλους παράγοντες που επηρεάζουν τη δυναμική της ΥΑΕ και τη φύση των επαγγελμάτων αυτού του τομέα.

Θα παρουσιαστούν 33 πρωτότυπες αναλύσεις από υπαρκτά πρόσωπα, που ανήκουν στην κοινότητα της ΥΑΕ από όλο τον κόσμο, τα οποία θα περάσουν δυνατά μηνύματα και θα μοιραστούν τις προσωπικές τους

μαρτυρίες για την ΥΑΕ και το μέλλον της εργασίας μέσα από την εξειδίκευση και την πρακτική γνώση που διαθέτουν.

<https://www.ilo.org/safework/events/safeday/lang-en/index.htm>

Ο κωδικός UFI και τί σημαίνει για τις ετικέτες των προϊόντων

Από το 2020 θα εμφανιστεί ένα νέο στοιχείο επισήμανσης στις ετικέτες των προϊόντων.

Πρόκειται για έναν κωδικό 16 χαρακτήρων, που ονομάζεται μοναδικός κωδικός ταυτοποίησης τύπου (UFI). Εως το 2025 ο κωδικός UFI θα είναι υποχρεωτικός στην επισήμανση όλων των προϊόντων

που ταξινομούνται ως προς τους κινδύνους για την υγεία ή τους φυσικούς κινδύνους.

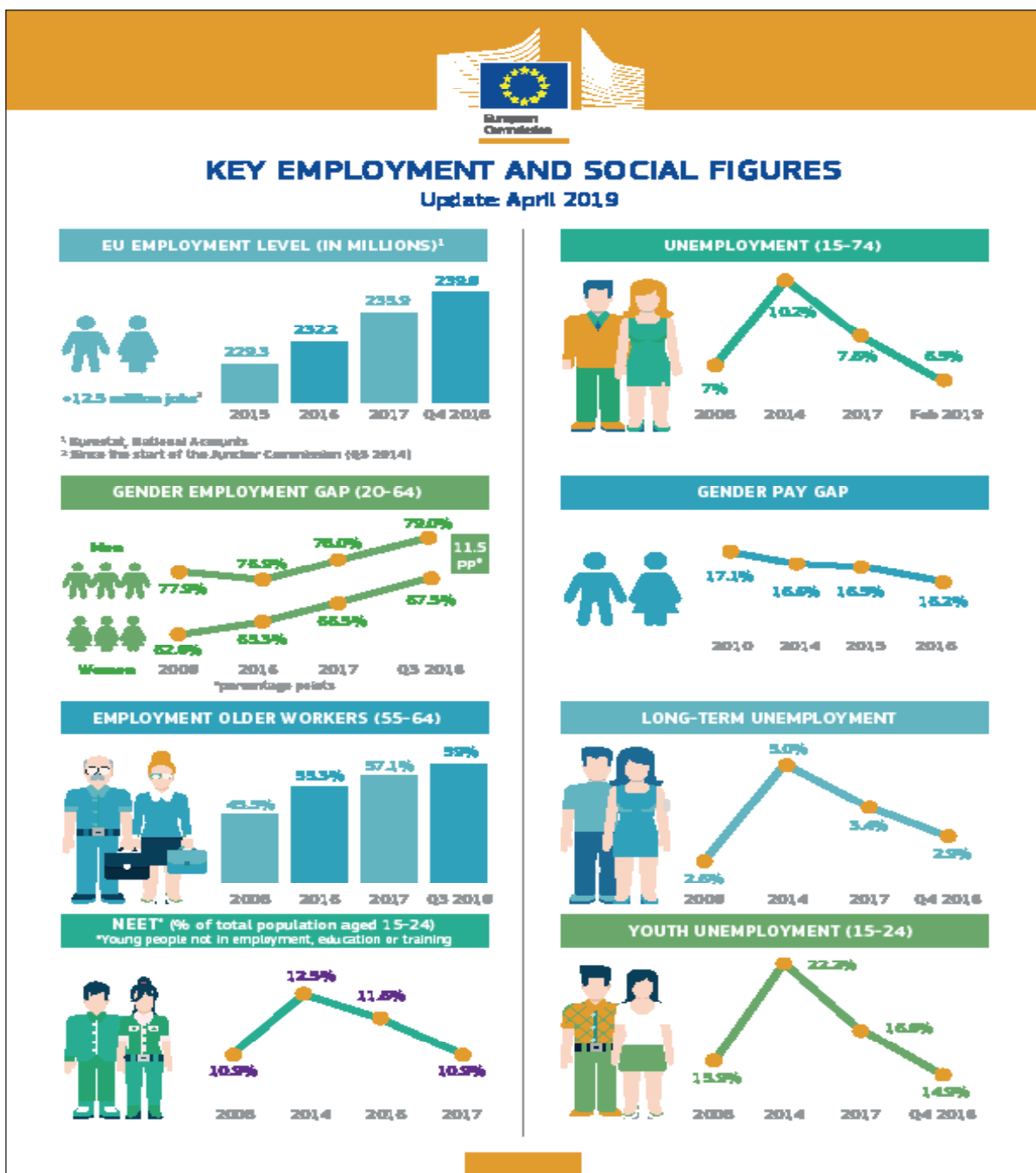
Οι εισαγωγείς και οι μεταγενέστεροι χρήστες που διαθέτουν αυτά τα προϊόντα στην αγορά θα πρέπει να παρέχουν συγκεκριμένες πληροφορίες και τον κωδικό UFI, στα κέντρα δηλητηριάσεων. Στην

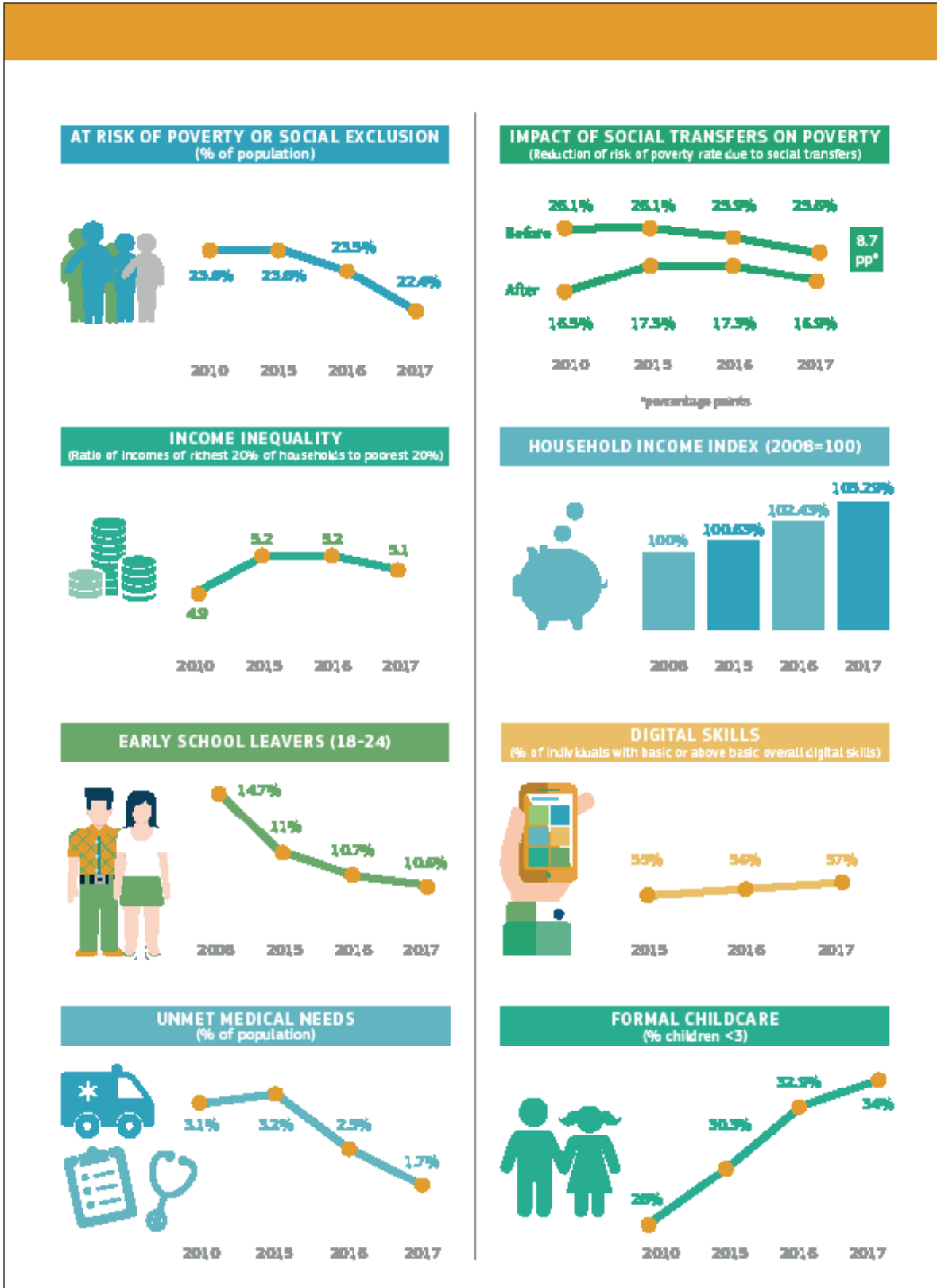
ιστοσελίδα των κέντρων δηλητηριάσεων του ECHA διατίθενται εργαλεία και οδηγίες υποστήριξης για τη δημιουργία του κωδικού UFI.

https://poisoncentres.echa.europa.eu/documents/22284544/22295820/ufi_what_it_means_el.pdf/de8e4365-b35e-0615-77a1-92391daa095c

Το μέλλον της εργασίας: στο πλαίσιο διάσκεψης υψηλού επιπέδου εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο η ΕΕ μπορεί να αντιμετωπίσει προκλήσεις και να αξιοποιήσει ευκαιρίες

Βρυξέλλες, 9 Απριλίου 2019

Πηγή: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjx2Ja6-Z_iAhWuM-wKHQwsD-wQFjAAegQIARAC&url=http%3A%2F%2Ffeuropa.eu%2Frapid%2Fpress-release_IP-19-2016_el.pdf&usq=AOvVaw2xa6KoNUAodPxm4ZhH_Sbt

Συνέδριο ΥΑΕ στο πλαίσιο της ρουμανικής ευρωπαϊκής προεδρίας

Στις 9 Απριλίου, πραγματοποιήθηκε στο Βουκουρέστι συνέδριο με θέμα: «ΥΑΕ στα πλαίσια των νέων μορφών εργασίας. Εμπειρίες και καλές πρακτικές από τα κράτη μέλη». Το συνέδριο διοργανώθηκε από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Δικαιοσύνης της Ρουμανίας στο

πλαίσιο της ρουμανικής ευρωπαϊκής προεδρίας.

Από το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. το συνέδριο παρακολούθησαν η Πρόεδρος του ΔΣ, κα Ρένα Μπαρδάνη, και η Συντονίστρια του Τομέα Έρευνας και Ανάπτυξης, Δρ. Θεώνη Κουκουλάκη.

Ο Υπουργός Εργασίας της

Ρουμανίας Marius Budăi στην εναρκτήρια ομιλία του μίλησε για τις σημαντικές αλλαγές που καταγράφονται στην αγορά εργασίας, ως αποτέλεσμα της γήρανσης του πληθυσμού, της τεχνολογικής πρόοδου και των άτυπων μορφών εργασίας.

Χαιρετισμό απηύθυναν η κα Zinta Podniece, Αναπληρώτρια Προϊσταμένη Μονάδας της Γενικής Διεύθυνσης, Απασχόλησης Κοινωνικών Υποθέσεων και Κοινωνικής Ενταξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Gertrud Breindl, Υπεύθυνη Μονάδας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας και Προστασίας του καταναλωτή της Αυστρίας, καθώς και η υπουργός Κοινωνικών Υποθέσεων και Υγείας της Φιλανδίας, κα Mattila Pirkko.

Στις κεντρικές ομιλίες του συνεδρίου η Dr Christa Sedlatschek, διευθύντρια του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την ΑΥΕ αναφέρθηκε στις εργασιακές αλλαγές που έχουν επίπτωση στην ΑΥΕ, εστιάζοντας στην ανάγκη πρόληψης των κινδύνων και αξιοποίησης των ευκαιριών που προκύπτουν από τις ψηφιακές τεχνολογίες. Η αναπληρώτρια Διευθύντρια του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας, Erika Mezger, μίλησε για τις μελέτες του Ιδρύματος σχετικά με τη βιομηχανία στο μέλλον, τις υπηρεσίες και την ποιότητα εργασίας.

Ο Mr. Joaquim Pintado Nunes από τον κλάδο της Επιθεώρησης Εργασίας και της ΑΥΕ της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας παρουσίασε διάφορα σενάρια που θα επηρεά-

σουν τον κόσμο της εργασίας ενώ οι παραδοσιακοί κίνδυνοι θα παραμένουν. Μίλησε για τις αλλαγές στην τεχνολογία όπως την αύξηση των ρομπότ στην παραγωγή ανά 1.000 εργαζόμενους τα τελευταία χρόνια, την εργασία σε πλατφόρμες, την αύξηση της αυτονομίας στην εργασία αλλά και της απομόνωσης, την αύξηση της μετανάστευσης αλλά και τις δράσεις της Οργάνωσης για την προετοιμασία του μέλλοντος.

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκαν δύο παράλληλες συνεδρίες, τα πορίσματα των οποίων παρουσιάστηκαν στο κλείσιμο του συνεδρίου.

Ημερίδα με θέμα «Αντισεισμικός σχεδιασμός και ασφάλεια στις κατασκευές», στη Θεσσαλονίκη

Στις 4 Απριλίου, το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών του ΑΤΕΙΘ, διοργάνωσε στη Θεσσαλονίκη, ημερίδα με θέμα: «Αντισεισμικός Σχεδιασμός και Ασφάλεια στις Κατασκευές».

Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. εκπροσωπήθηκε στην εκδήλωση από τον Δρ Α. Ταργουτζίδη, Μη-

χανολόγο Μηχανικό, υπεύθυνο παραρτημάτων του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., ο οποίος παρουσίασε εισήγηση με θέμα «Εκκένωση ανάγκης».

Εκπαίδευση αστυνομικού προσωπικού σε θέματα Εκτίμησης Κινδύνου – Στρατηγική Ανάλυση

Ο Δρ Α. Ταργουτζίδης συμμετείχε στην εκπαίδευση αστυνομικού προσωπικού σε θέματα

Εκτίμησης Κινδύνου – Στρατηγική Ανάλυση που διεξήχθη στη Σχολή Μετεκπαίδευσης

και Επιμόρφωσης Βορείου Ελλάδας, στη Βέροια από την 11 έως τις 5 Απριλίου.

Τελετή απονομής των Βραβείων Υγείας και Ασφάλειας 2019

Στις 27 Μαρτίου πραγματοποιήθηκε η τελετή απονομής των Βραβείων Υγείας και Ασφάλειας 2019 (Health & Safety Awards 2019), μεταξύ άλλων φορέων και υπό την αιγίδα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Η διοργάνωση βραβεύει και αναδεικνύει τις καλύτερες πρακτικές στη διαχείριση της υγείας και της ασφάλειας στους εργασιακούς χώρους από επιχειρήσεις, οργανισμούς, φορείς και παρόχους υπηρεσιών. Στην τελετή παρευρέθηκαν υψηλόβαθμα στελέχη των βραβευθέντων επιχειρήσεων, εκπρόσωποι υπουργείων, οργανισμών, φορέων και επαγγελματικών συνδέσμων, καθώς και decision-makers της αγοράς.

Στην πρώτη ενότητα που

απευθυνόταν σε «Εταιρείες, Φορείς και Οργανισμούς», Winners στον κλάδο τους αναδείχθηκαν οι: Ελληνικά Πετρέλαια, Διαχειριστής Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου (ΔΕΣΦΑ), Coral, Coca-Cola Τρία Εψιλον, Εταιρεία Διανομής Αερίου Αττικής, Παπαστράτος, Johnson & Johnson Hellas, Lamda Δομή και Arkas Hellas.

Στη δεύτερη ενότητα που βραβεύθηκαν «Δραστηριότητες σε Εγκαταστάσεις και Υποδομές», Gold βραβείο απέσπασαν οι εταιρείες Kleemann και Ελληνικά Πετρέλαια.

Στην τρίτη ενότητα που ήταν αφιερωμένη σε «Δραστηριότητες Εμπέδωσης Εταιρικής Κουλτούρας Υγείας & Ασφάλειας», στο υψηλότερο σκα-

λί του βάθρου βρέθηκαν οι Coca-Cola Τρία Εψιλον, Victus Networks, Εταιρεία Διανομής Αερίου Αττικής, Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού, Goldair Handling, Ομιλος Ηρακλής, Johnson & Johnson Hellas, Coral Gas, Ολυμπία Οδός Λειτουργία, Imerys Greece, ΟΤΕ Group, Ιχθυοτροφεία Σελόντα και Ergonomia.

Εκ μέρους του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στην κριτική επιτροπή συμμετείχαν οι κυρίες Δ. Πινότση και Ι. Ριζάκου ενώ βραβεία απένειμε και η πρόεδρος του Ινστιτούτου, κα Ρ. Μπαρδάνη.

2ο Επιστημονικό Forum για τη μείωση της Διακινδύνευσης στην Ελλάδα

Στις 14 και 15 Μαρτίου πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα το 2ο Επιστημονικό Forum για τη μείωση της Διακινδύνευσης στην Ελλάδα, το οποίο είχε ως θέμα τη συμβολή των ερευνητικών φορέων της χώρας για τη διαχείριση καταστροφών.

Την ευθύνη της διοργάνωσης είχε το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Στρατηγικές Διαχείρισης Περιβάλλοντος Καταστροφών και Κρίσεων» του Τμήματος Γεωλογίας & Γεωπεριβάλλοντος της Σχολής Θετικών Επιστημών του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου

Αθηνών.

Στο συνέδριο συμμετείχε πλήθος επιστημονικών φορέων και παρουσιάστηκαν οι δράσεις κάθε φορέα στον τομέα της διαχείρισης καταστροφών.

Για το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. πραγματοποιήθηκε εισήγηση από τον Τομέα Έρευνας και Ανάπτυξης του Ινστιτούτου, με θέμα: Η συμβολή των διαδικασιών πρόληψης του επαγγελματικού κινδύνου στη μείωση της διακινδύνευσης από φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές. Η εισήγηση πραγματοποιήθηκε από τη Δρ Ε. Γεωργιάδου με τη συμβολή

της Θ. Κουκουλάκη, PhD και της Δ. Πινότση, Msc.

«“Φωτίζοντας” τη γυναίκα»: εκδήλωση της ΔΕΗ για την Ημέρα της Γυναίκας

Στις 7 Μαρτίου πραγματοποιήθηκε, για δεύτερη φορά στην Αθήνα, η εκδήλωση της ΔΕΗ αφιερωμένη στην Ημέρα της Γυναίκας, με τίτλο «“Φω-

τίζοντας” τη γυναίκα».

Η ειδική αυτή εκδήλωση, στόχο έχει να τιμήσει τη γυναίκα εργαζόμενη στην Επι-

χείρηση, αναγνωρίζοντας τη σημαντική και πολυεπίπεδη συμβολή της.

Επιπλέον, με τη δράση αυ-

τήν ανοίγει ένας διάυλος επικοινωνίας, διαλόγου και προβληματισμού γύρω από ένα θέμα που παραμένει και θα παραμείνει ανοιχτό, όσο οι συνθήκες εντός και εκτός συνόρων μεταβάλλονται: η θέση και ο ρόλος της γυναίκας σε μια επιχείρηση αλλά και στην κοινωνία ευρύτερα.

Στην εκδήλωση, χαιρετισμό απηύθυναν η υπουργός Διοικητικής Ανασυγκρότησης κα Μ. Ξενογιαννακοπούλου, ο υφυπουργός Περιβάλλοντος & Ενέργειας, κος Γ. Δημαράς, και ο πρόεδρος της ΓΕΝΟΠ/ΔΕΗ, κος Γ. Αδαμίδης.

Την εναρκτήρια ομιλία έκανε ο πρόεδρος της επιχείρησης,

κος Μ. Παναγιωτάκης, ενώ κεντρικοί ομιλητές ήταν ο Γενικός Διευθυντής της ΔΑΝΠΟ, κος Γ. Δαμάσκος, και η Διευθύντρια της Δ/σης Υγείας & Ασφάλειας στην εργασία κα Μ. Τολάκη.

Στην εκδήλωση παρευρέθηκε η Πρόεδρος Δ.Σ. του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., κα Ρένα Μπαρδάνη.

Conference Safety & Security 2019

Στις **28 Φεβρουαρίου** πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα η

Safety & Security Conference. Τη διοργάνωση της εκδήλωσης έκανε η εταιρεία Plant, με την τιμητική υποστήριξη του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Στο συνέδριο παρουσιάστηκαν εργασίες για στρατηγικές και τεχνολογίες σχετικά με την Ηγεσία, την Ολοκληρωμένη Ασφάλεια στην Καθημερινή Ζωή, την Προετοιμασία και Ετοιμότητα Αντίδρασης σε Καταστάσεις Εκτακτης

Ανάγκης κ.ά.

Εκ μέρους του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., η Δρ Ε. Γεωργιάδου (Τομέας Ερευνας και Ανάπτυξης) πραγματοποίησε εισήγηση με θέμα: Σχεδιασμός εκκένωσης κτηρίων και χώρων με παρουσία διαφορετικών ομάδων εργαζομένων και κοινού.

Ημερίδα με θέμα "Συντήρηση Πολιτισμικής Κληρονομιάς - Υγεία, Ασφάλεια και Περιβάλλον" στα Ιωάννινα

Στις **16 Φεβρουαρίου** πραγματοποιήθηκε στα Ιωάννινα ημερίδα με θέμα: «Συντήρηση Πολιτισμικής Κληρονομιάς: Υγεία, Ασφάλεια και Περιβάλλον». Την ημερίδα συνδιοργάνωσαν ο Σύλλογος Συντηρητών Αρχαιοτήτων & Εργων Τέχνης Τριτο-

βάθμιας Εκπαίδευσης με την Εφορεία Αρχαιοτήτων.

Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. συμμετείχε στην εκδήλωση με δύο εισηγήσεις:

- "Νομοθετικό πλαίσιο για θέματα ΥΑΕ - Εργονομικοί παράγοντες στις εργασίες συντήρησης αρχαιοτή-

των και έργων τέχνης", Θ. Κουκουλάκη, Τ. Μηχανικός, Εργονόμος, PhD, και Κ. Ζορμπά, Μεταλλειολόγος Μηχανικός, Υπεύθυνη Παραρτήματος Ιωαννίνων ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

- Αναγνώριση και αντιμετώπιση του χημικού κιν-

δύνου – Δελτία δεδομένων
Ασφάλειας, Σ. Κρομούδας, Τε-

χνολόγος Χημικός Μηχανικός
Πετρελαίου

Ημερίδα του Οδοντιατρικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης

Στις 9 Φεβρουαρίου ο Οδοντιατρικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης διοργάνωσε, στη Θεσσαλονίκη, ημερίδα του με θέμα: «Ελεγχος λοιμώξεων διασπορά στην οδοντιατρική. Οι κίνδυνοι του οδοντιατρικού επαγγέλματος στην υγεία των οδοντιάτρων, τρόποι αντιμετώπισης – πρόληψης» και «προώθηση οδοντιατρικού επαγγέλματος

με τις σύγχρονες τάσεις του marketing».

Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. συμμετείχε στην ημερίδα με εισήγηση που έκανε ο Δρ. Α. Ταργουτζίδης, υπεύθυνος των παραρτημάτων του Ινστιτούτου, με θέμα «Ασφάλεια – προστασία του οδοντιάτρου, του προσωπικού και του ασθενή, στον χώρο του οδοντιατρείου.»

Ημερίδα με θέμα «Ασφαλώς, νοιαζόμαστε!» από την ΕΔΑ Αττικής

Η Εταιρεία Διανομής Αερίου Αττικής, με γνώμονα τους στρατηγικούς στόχους της ασφάλειας των εργαζομένων της, των δικτύων διανομής φυσικού αερίου και όσων επηρεάζονται από τη δραστηριότητά της, διοργάνωσε

την πρώτη Ημέρα Ασφάλειας ειδικά για τους αναδόχους των κατασκευαστικών της έργων. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στις 8 Φεβρουαρίου στην Αθήνα.

Κεντρικός άξονας της ημε-

ρίδας ήταν οι μεθοδολογίες των συνεργαζόμενων φορέων και εταιρειών πάνω σε θέματα υγείας και ασφάλειας, όπως οι τρόποι αντιμετώπισης συμβάντων, οι τρόποι διαχείρισης ζητημάτων υγείας και ασφάλειας, αλλά κυρίως

οι μέθοδοι πρόληψης ώστε να επιτευχθεί ο στόχος των μηδενικών ατυχημάτων.

Χαιρετισμό απήθυσαν ο Γενικός Διευθυντής της ΕΔΑ Αττικής, κος Δ. Παπακώστας, και ο Τεχνικός Διευθυντής, κος Χ. Σκουλίδας, καλωσορίζοντας τους ομιλητές και τονίζοντας την αναγκαιότητα των μέτρων ασφαλείας στα έργα επέκτασης του δικτύου φυσικού αερίου.

Σημαντική ήταν οι παρουσίες στην εκδήλωση εκπροσώπων του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. Η πρόεδρος, κα Ρ. Μπαρδάνη, απήθυσε χαιρετισμό και στη συνέχεια η Δρ. Ε. Γεωργιάδου τόνισε τη σημασία της ασφαλείας στα τεχνικά έργα δίνοντας το έναυσμα στους εκπροσώπους

των εταιρειών/κοινοπραξιών να παρουσιάσουν αναλυτικά τα μοντέλα διαχείρισης υγείας και ασφαλείας.

Εκτός από τα αμιγώς τεχνικά θέματα, ο κος Πετρούνιας από το Ινστιτούτο Οδικής Ασφάλειας «Πάνος Μυλωνάς» τόνισε τη σημασία της Οδικής Ασφάλειας ώστε να αποφεύγονται πάσης φύσεως ατυχήματα στον δρόμο.

Η Διευθύντρια Υγείας, Ασφάλειας, Περιβάλλοντος & Φύλαξης της ΕΔΑ Αττικής, κα Ν. Αργυροπούλου, παρουσίασε το έργο της εταιρείας σε θέματα υγείας και ασφαλείας ενώ ο Διευθυντής Ανάπτυξης και Υποδομών, κος Ι. Ντρούκας, εστίασε στα θέματα ασφαλείας στο κατασκευαστικό έργο

της ΕΔΑ Αττικής παρουσιάζοντας τις νέες, καινοτόμες μεθοδολογίες που θα εισαχθούν. Τέλος, ο Γενικός Διευθυντής, κος Δ. Παπακώστας, τόνισε τη δέσμευση της Εταιρείας Διανομής Αερίου Αττικής και των εταιρειών κατασκευής δικτύων για συνεχή προσπάθεια με στόχο τη βελτίωση του επιπέδου ασφαλείας με κοινό σύνθημα «Να σκέφτεσαι, Να εργάζεσαι, Να επιστρέφεις σπίτι Ασφαλώς».

Ημερίδα για την «Υγεία και Ασφάλεια των εργαζομένων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση»

Στις 17 Ιανουαρίου, η Πανελλήνια Ομοσπονδία Εργαζομένων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πραγματοποίησε ημερίδα για την «Υγεία και Ασφάλεια των εργαζομένων

στην Τοπική Αυτοδιοίκηση».

Την έναρξη των εργασιών της ημερίδας έκανε ο Πρόεδρος της Εκτελεστικής Επιτροπής της Π.Ο.Ε.-Ο.Τ.Α., κος Ν. Τράκας. Διακεκριμένοι

καθηγητές και εκπρόσωποι φορέων ανέπτυξαν προβληματισμούς που άπτονται των θεμάτων υγείας και ασφαλείας απαντώντας σε ερωτήματα που έθεσε το ακροατήριο.

Εκ μέρους της Εκτελεστικής Επιτροπής της Π.Ο.Ε.-Ο.Τ.Α., ο κος Ν. Κρέτσης αναφέρθηκε στις προτάσεις της Ομοσπονδίας για την αναμόρφωση και τον εκσυγχρονισμό του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου για την υγεία και ασφάλεια.

Το Σ.ΕΠ.Ε., με εκπρόσωπο τον κο Κορφιάτη, ανέφερε ότι πραγματοποιήθηκαν 1.078 έλεγχοι και 147 μηνύσεις/μηνυτήριες αναφορές για τη μη τήρηση εφαρμογής των Μ.Α.Π, τη μη κάλυψη θέσεων Τεχνικών Ασφάλειας και Ιατρών Εργασίας, καθώς και για ελλείψεις υποδομών

και εκπαίδευσης. Βασική έκκλησή του ήταν η συγκρότηση Επιτροπών Υγείας και Ασφάλειας σε όλους τους δήμους, για τη βελτιστοποίηση των αποτελεσμάτων στην πρόληψη εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών.

Αξίζει να επισημανθεί ο σημαντικός ρόλος του ΕΛ.ΙΝ.ΥΑ.Ε. στη βελτιστοποίηση του συστήματος υγείας και ασφάλειας των Ο.Τ.Α., τόσο μέσω της συμμετοχής στελεχών του στη συγκρότηση επιτροπής για την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό των Ο.Τ.Α. όσο και μέσω με-

λετών Εκτίμησης του Επαγγελματικού Κινδύνου που υλοποιήθηκαν, αρχικά, στον Δήμο Αθηναίων και συνεχίζονται και σε άλλους δήμους. Επίσης, το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. έχει τη δυνατότητα στοχευμένης εκπαίδευσης σε όλους τους εργαζομένους του κλάδου.

Νομοθετικές εξελίξεις

Επιμέλεια: Αφροδίτη Δαΐκου

Υπουργική Απόφαση 45872/2019 - ΦΕΚ 1103/Β/3.4.2019

Διαδικασίες κανονιστικού ελέγχου πρακτικών ιοντιζουσών ακτινοβολιών - αναγνώριση υπηρεσιών και εμπειρογνομόνων.

(άρθρο 7: Εργασία σε χώρους με υψηλή συγκέντρωση ραδονίου του σημείου 1 και καταστάσεις υφιστάμενης έκθεσης του σημείου 2 του μέρους Α, άρθρο 8 : Γνωστοποίηση πρακτικών που περιλαμβάνουν φυσικά ραδιενεργά υλικά, άρθρο 9 : Γνωστοποίηση μεταφοράς εξαιρούμενων κόλων (πακέτων) με ραδιενεργά υλικά, άρθρο 10 : Διαδικασία χορήγησης αποδεικτικού καταχώρισης, άρθρο 28 : Εμπειρογνώμονες ακτινοπροστασίας, άρθρο 29 : Εμπειρογνώμονες ιατρικής φυσικής, άρθρο 30 : Επόπτες ακτινοπροστασίας).

Υπουργική Απόφαση Α.Π. 136860/1673/

Φ15/2018 - ΦΕΚ 6210/Β/31.12.2018

Μέτρα και μέσα πυροπροστασίας στις εγκαταστάσεις μεταποιητικών και συναφών δραστηριοτήτων.

(άρθρο 3: Κατηγορίες κινδύνου, άρθρο 4: Οδεύσεις διαφυγής - Εξοδοι κινδύνου, άρθρο 5: Διαμερισματοποίηση - Δείκτες πυραντίστασης, άρθρο 6: Φωτισμός, Σήμανση ασφαλείας, Σχεδιαγράμματα διαφυγής, άρθρο 7: Προληπτικά μέτρα πυροπροστασίας, άρθρο 8: Ενεργητική πυροπροστασία, άρθρο 9: Προδιαγραφές μέτρων και μέσων πυροπροστασίας, άρθρο 10: Οργάνωση - Εκπαίδευση προσωπικού, άρθρο 11: Μελέτη πυροπροστασίας - Αποκλίσεις, άρθρο 12: Πιστοποιητικό (ενεργητικής) πυροπροστασίας, άρθρο 13: Βιβλίο ελέγχου μέτρων και μέσων πυροπροστασίας, άρθρο

14: Ελεγχος τήρησης των μέτρων και μέσων πυροπροστασίας, παράρτημα Α: Κατηγοριοποίηση επιχειρήσεων από άποψη κινδύνου πυρκαγιάς, παράρτημα Β: Υπόδειγμα μελέτης πυροπροστασίας, παράρτημα Γ: Δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη χορήγηση πιστοποιητικού (ενεργητικής) πυροπροστασίας).

Νόμος 4604/2019 - ΦΕΚ 50/Α/26.3.2019

Πρώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας - Ρυθμίσεις για την απονομή Ιθαγένειας - Διατάξεις σχετικές με τις εκλογές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση - Λοιπές διατάξεις.

(Μέρος 10: Πρώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας, Κεφάλαιο Α: Αρχή της ίσης μεταχείρισης και καταπολέμηση των διακρίσεων με βάση το φύλο, Κεφάλαιο Β: Ενσωμάτωση της αρχής της ισότητας των φύλων και της διάστασης του φύλου στις δημόσιες πολιτικές, Κεφάλαιο Γ: Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στον ιδιωτικό βίο και στην απασχόληση, άρθρο 21: Επιβράβευση των επιχειρήσεων για την ανάπτυξη δράσεων πρώτωσης της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, Κεφάλαιο Δ: Δίκτυο δομών και άλλες ρυθμίσεις για την πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας και των πολλαπλών διακρίσεων κατά των γυναικών).

Υπουργική Απόφαση Γ.Π./Δ2β/οικ.2986/2019 - ΦΕΚ 103/Β/24.1.2019

Καθορισμός όρων και προϋποθέσεων για τη λειτουργία χώρων καπνιζόντων εντός των καζίνο, των κέντρων διασκέδασης με ζωντανή μουσική εμβαδού άνω των 300 τ.μ. και των καταστημάτων όπου νομίμως διεξάγονται τυχερά παίγνια, καθώς και του χρόνου καταβολής και της διαδικασίας είσπραξης του ετήσιου τέλους, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθ. 45 του ν. 3986/2011 (152/Α), όπως αντικαταστάθηκε και ισχύει με το άρθρο 1 υποπαρ. 1.6 του ν. 4254/2014 (85/Α)».

(άρθρο 2: Προϋποθέσεις λειτουργίας χώρων καπνιζόντων σε καζίνο, κέντρα διασκέδασης με ζωντανή μουσική εμβαδού άνω των 300 τ.μ. και σε καταστήματα όπου νομίμως διεξάγονται τυχερά παίγνια, άρθρο 8: Σήμανση περί απαγόρευσης καπνίσματος).

Νόμος 4599/2019 - ΦΕΚ 40/Α/4.3.2019

Δοκιμασία προσόντων και συμπεριφοράς υποψήφιων οδηγών και οδηγών για τη χορήγηση αδειών οδήγησης οχημάτων, άλλες διατάξεις για τις άδειες οδήγησης και λοιπές διατάξεις. Σχετική Εγκύκλιος Οικ. 23049/235/21.3.2019

(άρθρο 17: Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, άρθρο 19: Υπαίθριοι σταθμοί αυτοκινήτων, άρθρο 20§7: Αποστάσεις ασφαλείας πρατηρίων υγρών καυσίμων και σταθμών αυτοκινήτων, άρθρο 24: Χρόνος μηχανοδότησης, άρθρο 47: Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης Οδηγών Οχημάτων Μεταφοράς Επικίνδυνων Εμπορευμάτων (ΣΕΚΟΟΜΕΕ))

Νόμος 4596/2019 - ΦΕΚ 32/Α/26.2.2019

I) Κύρωση του Πρωτοκόλλου υπ' αριθμόν 16 στη Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, II) Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2016/343 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Μαρτίου 2016, III) Τροποποίηση του ν. 3251/2004 σε συμμόρφωση με την απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 κατά το μέρος που τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2009, IV) Εφαρμογή διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου της 12ης Οκτωβρίου 2017, σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, V) Διατάξεις που αφορούν στη λειτουργία και την αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις, VI) Διατάξεις που αφορούν στη λειτουργία του σωφρονιστικού συστήματος και άλλες διατάξεις.

(άρθρο 31: Ασφάλιση κατά κινδύνου ατυχήματος προσώπων που παρέχουν κοινωφελή εργασία).

Υπουργική Απόφαση οικ.93067/1083/2018 - ΦΕΚ 5661/Β/17.12.2018

Καθορισμός τεχνικών προδιαγραφών, αρμοδίων οργάνων, όρων και προϋποθέσεων ίδρυσης και λειτουργίας πρατηρίων με εγκατάσταση διατάξεων παροχής (σημεία ανεφοδιασμού) πεπιεσμένου φυσικού αερίου (CNG) σε τροχοφόρα οχήματα, όπως, 1. πρατήρια αμιγώς πεπιεσμένου φυσικού αερίου (CNG) ή

2. μικτά πρατήρια α. υγρών καυσίμων, υγραερίου (LPG) και πεπιεσμένου φυσικού αερίου (CNG) ή β. υγραερίου (LPG) και πεπιεσμένου φυσικού αερίου (CNG) ή γ. υγρών καυσίμων και πεπιεσμένου φυσικού αερίου (CNG).

(άρθρο 4: Χωροταξική θέση και κυκλοφοριακή σύνδεση πρατηρίων πεπιεσμένου φυσικού αερίου (CNG), άρθρο 5: Καθορισμός ελάχιστων αποστάσεων ασφαλείας αμιγών ή μικτών πρατηρίων πεπιεσμένου φυσικού αερίου (CNG), άρθρο 8: Υπεύθυνος λειτουργίας πρατηρίων, άρθρο 9: Μέτρα και μέσα Πυροπροστασίας πρατηρίων, παράρτημα 3: Καθαρισμός εγκαταστάσεων, παράρτημα 4: Οδηγίες για την ορθή πλήρωση οχημάτων, παράρτημα 6: Ενδεικτική διάταξη αντιεκρηκτικών ζωνών, παράρτημα 7: Υπόδειγμα συστήματος επείγουσας απενεργοποίησης).

Προεδρικό Διάταγμα 113/2018 - ΦΕΚ 222/Α/31.12.2018

Αποδοχή Τροποποιήσεων του 2016 στη Σύμβαση Ναυτικής Εργασίας, 2006 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

(οδηγία Β4.3.1: Διατάξεις για εργατικά ατυχήματα, τραυματισμούς και ασθένειες, οδηγία Β4.3.6: Διερεύνηση, πρότυπο Α5.1.3: Πιστοποιητικό ναυτικής εργασίας και δήλωση συμμόρφωσης ναυτικής εργασίας).

Αριθμός Πρωτοκόλλου 403/Δ9.8/21.2.2019 Εφαρμογή των διατάξεων της περίπτωσης γ' της παρ.2Α του άρθρου 16 του ν.3850/2010 (84/Α).

Υπουργική Απόφαση 27212/ΔΒΠ351/2019 - ΦΕΚ 903/Β/15.3.2019

Τροποποίηση της 8312.23Β/11/09/13.5.2009 κοινής υπουργικής απόφασης «Οροι και προϋποθέσεις για την χορήγηση αδειών εκτέλεσης εργασιών επισκευής και συντήρησης σε πλοία που βρίσκονται αγκυροβολημένα ή εν πλώ» (1001/ Β), όπως ισχύει.

Υπουργική Απόφαση ΥΠΕΝ/

ΔΕΠΕΑ/97536/326/2018 - ΦΕΚ 6136/Β/31.12.2018 Τροποποίηση της οικ.175275/22.5.2018 υπουργικής απόφασης (1927/Β) «Συστήματα αναγνώρισης προσόντων και πιστοποίησης Ενεργειακών Ελεγκτών. Μητρώο Ενεργειακών Ελεγκτών και Αρχείο Ενεργειακών Ελέγχων».

Υπουργική Απόφαση ΥΠΕΝ/

ΔΝΕΠ/27136/1793/2018 - ΦΕΚ 6108/Β/31.12.2018 Τροποποίηση της 13586/724/2006 κοινής υπουργικής απόφασης «Καθορισμός μέτρων, όρων και μεθόδων για την αξιολόγηση και τη διαχείριση του θορύβου στο περιβάλλον, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2002/49/ΕΚ «σχετικά με την αξιολόγηση και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου» του Συμβουλίου της 25.6.2002 (384/Β).

Υπουργική Απόφαση ΥΠΕΝ/

ΔΥΔΡ/89630/650/2018 - ΦΕΚ 5908/Β/31.12.2018 Τροποποίηση της Δ3/Α/οικ.4303/22-02-2012 υπουργικής απόφασης Τεχνικού Κανονισμού «Συστήματα μεταφοράς Φυσικού Αερίου με Μέγιστη Πίεση Λειτουργίας άνω των 16 bar» (ΦΕΚ 603/Β/05.03.2012), ως προς τα άρθρα 11, 12 και 13 αυτής.

Υπουργική Απόφαση ΥΠΕΝ/

ΔΙΠΑ/94321/3907/2018 - ΦΕΚ 5798/Β/21.12.2018 Τροποποίηση της ΔΙΠΑ/οικ. 37674/27.7.2016 (ΦΕΚ 2471/Β/10.8.2016) απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής «Κατάταξη δημόσιων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες και υποκατηγορίες, σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 4 του ν. 4014/21.09.2011 (209/Α)».

Υπουργική Απόφαση 2222.1-

1.2/90195/2018/2018 - ΦΕΚ 5750/Β/20.12.2018 Κύρωση τροποποίησης της Διεθνούς Σύμβασης «περί ασφαλείας της ανθρωπίνης ζωής εν θαλάσση, 1974» (SOLAS), όπως αυτή υιοθετήθηκε την 30 Νοεμβρίου 2012 με την απόφαση MSC.338(91)/30.11.2012 της Επιτροπής Ναυτικής Ασφάλειας (MSC).

Υπουργική Απόφαση Γ2α/65797/2018 - ΦΕΚ 5489/Β/6.12.2018

Επέκταση της ειδικής άδειας μετ' αποδοχών του άρθρου 105 του ν. 2071/1992 σε περαιτέρω τμήματα και ειδικές μονάδες των Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ.. Σχετική Εγκύκλιος Γ2α/οικ.19064/12.3.2019

Υπουργική Απόφαση ΥΠΕΝ/

ΔΝΕΠ/36928/2227/2018 - ΦΕΚ 5459/Β/6.12.2018 Τροποποίηση της Η.Π. 23615/651/Ε.103/8.5.2014 κοινής υπουργικής απόφασης «Καθορισμός κανόνων, όρων και προϋποθέσεων για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξο-

πλισμού (ΑΗΗΕ), σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2012/19/ΕΚ” σχετικά με τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ)”, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 4ης Ιουλίου 2012 και άλλες διατάξεις» (1184/Β).

Υπουργική Απόφαση 2133.2/8128/2019/2019 - ΦΕΚ 795/Β/7.3.2019

Εγκριση τροποποίησης του Ειδικού Κανονισμού Λιμένα Θεσσαλονίκης με αριθμ. 59 «Όροι και προϋποθέσεις για την ασφαλή λειτουργία αγκυροβολίων φορτοεκφόρτωσης πετρελαιοειδών στο Β-ΒΔ όρμο Θεσσαλονίκης» (1677/Β/2001), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει

Υπουργική Απόφαση 160/22717/2019 - ΦΕΚ 569/Β/25.2.2019

Τροποποίηση της Ε8 1831/39763/7.4.2015 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας «Σύστημα επιθεώρησης εξοπλισμού εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων και διαδικασίας χορήγησης πιστοποιητικού επιθεώρησης» (671/ Β)

Υπουργική Απόφαση ΥΠΕΝ/ ΔΙΠΑ/11936/836/2019 - ΦΕΚ 436/Β/14.2.2019

Καθορισμός διαδικασίας και δικαιολογητικών για την εγκατάσταση και τη λειτουργία έργων και δραστηριοτήτων «Συστημάτων Περιβαλλοντικών Υποδομών».

Υπουργική Απόφαση 99986/9589/2019 - ΦΕΚ 401/Β/13.2.2019

Μέτρα περιορισμού κυκλοφορίας φορτηγών αυτοκινήτων σε τμήματα των αυτοκινητοδρόμων και εθνικών οδών κατά τη διάρκεια του έτους 2019.

Υπουργική Απόφαση 2428/Δ1.853/2019 - ΦΕΚ 110/Β/25.1.2019

Παράταση της προθεσμίας υποβολής του εντύπου Ε11 (Γνωστοποίηση στοιχείων ετήσιας κανονικής άδειας) όπως περιγράφεται στην παρ. 4.23 του άρθρου 4 της αριθμ. οικ. 32143/ Δ1.11288/11.6.2018 (2401/Β/22.6.2018) απόφασης της Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης «Επανακαθορισμός όρων ηλεκτρονικής υποβολής εντύπων αρμοδιότητας Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ) και Οργανισμού Απασχολή-

σεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)», για το έτος 2019.

Υπουργική Απόφαση 2242.7-2.1/476/2019/2019 - ΦΕΚ 2/Β/8.1.2019

Τροποποίηση - Συμπλήρωση του Κανονισμού για την εφαρμογή απαιτήσεων της Σύμβασης Ναυτικής Εργασίας, 2006 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

Υπουργική Απόφαση Φ.80100/50885/3033/2018 - ΦΕΚ 5987/Β/31.12.2018

Ενιαίος Πίνακας Προσδιορισμού Ποσοστού Αναπηρίας.

Υπουργική Απόφαση Φ. 400/33/328233/Σ.7547/2018 - ΦΕΚ 5455/Β/5.12.2018

Τροποποίηση της υπ’ αριθμ. Φ.400/34/292616 /Σ.4753/31.08.2016 κοινής απόφασης Υπουργού Εθνικής Αμυνας και Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Αμυνας «Ρύθμιση των ειδών των αδειών του στρατιωτικού προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων, των κατηγοριών του δικαιούμενου προσωπικού, των προϋποθέσεων, της διάρκειας, καθώς και κάθε άλλου αναγκαίου ζητήματος για τη χορήγησή τους στο στρατιωτικό προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων» (2808/ Β).

Προεδρικό Διάταγμα 108/2018 - ΦΕΚ 207/Β/10.12.2018

Αποδοχή τροποποιήσεων της Διεθνούς Σύμβασης «Για πρότυπα εκπαίδευσης, έκδοσης πιστοποιητικών και τήρησης φυλακών των ναυτικών, 1978» η οποία κυρώθηκε με το ν. 1314/1983 (2/Α), όπως τροποποιήθηκε.

Αριθμός Πρωτοκόλλου ΔΙΔΑΔ/Φ.69/100/10431/3.4.2019

Διευκρινίσεις σχετικά με τη χορήγηση αδειών και την εφαρμογή μειωμένου ωραρίου.

Εγκύκλιος 15101/151/21.3.2019

Παροχή διευκρινίσεων σχετικά με την εφαρμογή της παρ. 1 του αρ. 70 του ν.4530/2018 (59/Α).

Εγκύκλιος Οικ.23049/235/21.3.2019

Υπαίθριοι Σταθμοί Αυτοκινήτων & Πρατήρια Καυσίμων.

Εγκύκλιος Δ1(δ)/Γ.Π.18027/20/3/20.3.2019 Εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου

Θρου 8 της Α5/2280/83 Υ.Δ. όπως ισχύει.

Εγκύκλιος Γ2α/οικ.19064/12.3.2019

Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή της υπ'αριθ. πρωτ. Γ2α/65797/27.11.2018 «Επέκταση της ειδικής άδειας μετ'αποδοχών του άρθρου 105 του ν. 2071/1992 σε περαιτέρω τμήματα και ειδικές μονάδες των Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ.» Κ.Υ.Α.

Εγκύκλιος Δ1δ/ΓΠ476/5.2.2019

Οχλήσεις από ηχητικές εκπομπές κατά τη λειτουργία γυμναστηρίων.

Εγκύκλιος Δ1α/Γ.Π.οικ.9048/4.2.2019

Υπενθύμιση Εγκυκλίου για την Εποχική Γρίπη και τον Αντιγριπικό Εμβολιασμό.

Εγκύκλιος Φ450/οικ.9033/573/1.2.2019

Άμεση ενεργοποίηση Μικτών Συνεργείων Ελέγχου της ΚΥΑ Γ438/οικ.28317/2481/09 (989/Β) - Υπενθύμιση υπηρεσιακών ενεργειών.

Τα πλήρη κείμενα των νομοθετημάτων και των ευρωπαϊκών οδηγιών είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου, στη διεύθυνση: <http://www.elinyae.gr>

Συνέδρια - Ημερίδες

Επιμέλεια: Φανή Θωμαδάκη

The Occupational Safety and Hygiene Symposium, SHO 2019

15/04/2019-16/04/2019 Main Auditorium of the University of Minho, Guimaraes, Portugal
<https://www.sposho.pt/sho-2019-en/>

7th FOHNEU International Congress

24/04/2019, Hotel Danubius, Budapest, Hungary
<http://www.fohneu.org/7th%20Congress/>

ILO 100: Law for Social Justice International Conference on the occasion of the centenary celebration of the International Labour Organization

15-17 April 2019, Geneva, Switzerland
<https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/how-the-ilo-works/departments-and-offices/jur/law-for-social-justice/lang-en/index.htm>

Open day of the EU Institutions 2019

04/05/2019, Brussels, Belgium

https://ec.europa.eu/belgium/events/europe-day_fr

CISI - International Congress on Integrated Security: Strategies for the 21st Century
08/05/2019 - 10/05/2019, Lisbon, Portugal
<https://cisi.iseclisboa.pt/>

15/05/2019 - 17/05/2019, Córdoba, Spain, Universidad de Córdoba
<http://www.uco.es/issacordoba/es/>

Safer Chemicals – ECHA Conference
21/5/2019 - 22/05/2019, Helsinki, Finland
<https://echa.europa.eu/-/safer-chemicals-2019>

6th International Conference and Exhibition Construction Safety and Health Vision Zero: Invest in Prevention - Plan ahead
10/05/2019-11/05/2019, Filoxenia Conference Centre, Nicosia, Cyprus
<http://visionzero.global/sixth-international-construction-safety-and-health-conference-and-exhibition>

9th Kazakhstan International Occupational Safety and Health Conference and Exhibition - KIOSH 2019
22/05/2019 - 24/05/2019, Astana, Kazakhstan, “Korme” Exhibition Center
<https://www.kiosh.kz/en/conference/about-conference>

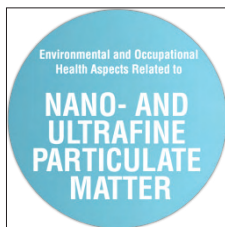
39° Coloquio Internacional de la Sección Internacional de la AISS sobre Prevención en la Agricultura

EUsalt annual meeting
22/05/2019 - 24/05/2019, Rotterdam, The Netherlands
<https://saltmeeting.eu/>

5th International Conference on Wellbeing at Work (INRS, PEROSH)
 22-24 May 2019, Palais des Congrès d'Issy, Paris, Issy les Moulineaux, France
<https://www.inrs-waw2019.fr/home!en>

Environmental and Occupational Health Aspects Related to NANO- AND ULTRAFINE PARTICULATE MATTER
 03/06/2019 – 06/06/2019, Loen, Norway, Hotel Alexandra
<http://eohnano.com/open/>

EU-OSHA 25th Anniversary
25 years of working together for a safe and healthy Europe
 05/06/2019, Bilbao, Spain, University of Deusto
<https://osha.europa.eu/en/about-eu-osha/our-story>

Work Disability Prevention and Integration Conference 2019 (WDPI 2019) Work and

health: an integrated life course perspective

4-7 June 2019, University of Southern Denmark, Odense, Denmark
<http://www.wdpi2019.dk/>

6th European Conference on standardization, testing and certification in the field of occupational safety and health
 12/06/2019-14/06/2019, Dresden, Germany
<https://www.euroshnet.eu/conference-2019/>

Agriculture & Food - 7th International Conference

25-29 June 2019, Burgas, Bulgaria
https://www.sciencebg.net/en/conferences/agriculture-and-food/?utm_source=SendBlaster&utm_medium=email&utm_term=12&utm_content=news&utm_campaign=Balkan%2D13%2E02

HEPS 2019 - Building Health and Social Care Systems for the Future: Demographic Changes, Digital Age and Human Factors

03/07/2019 – 05/07/2019, Lisbon, Portugal
<https://heps2019.com/>

11th International Symposium on Biological Monitoring in Occupational and Environmental Health (ISBM-11)
 28-30 August 2019, Leuven, Belgium
<https://kuleuvencongres.be/isbm-11/>

10th International Conference on the Prevention of Accidents at Work – The Future of Safety in a Digitalized World
 September 23 – 26, 2019 Radisson Blu Park
 Royal Palace, Hotel Vienna
<http://www.wos2019.net/>

PREMUS 2019 - 10th International Scientific Conference on the Prevention of Work-Related Musculoskeletal Disorders
 2-5 September 2019, Bologna, Italy
<http://www.premus2019.com/>

Βιβλιογραφία - Χρήσιμες διασυνδέσεις

Επιμέλεια: Φανή Θωμαδάκη

Υγεία και ασφάλεια στα Μουσεία

Η βιβλιογραφία που ακολουθεί είναι ενδεικτική. Τα παρακάτω ντοκουμέντα (βιβλία και άρθρα) υπάρχουν στη βιβλιοθήκη του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

The AIC Health and Safety Committee in the International Arena / Joanne Klaar Walker, Kathryn Makos, and James Roy Smit, AIC News, 2013, 38(5)

https://www.culturalheritage.org/docs/default-source/publications/periodicals/2013_sept_aicnews.pdf?sfvrsn=7 (Πρόσβαση 2/4/2019)

Basic Health and Safety Guidelines for Museums, Galleries, Libraries and Archives

https://cdn.axa.com/axa-art%2F1062edc5-22be-493e-abbo-53aac892a73f_cc6fcd49-0ed8-40a9-9648-37e8dcb14aad.pdf (Πρόσβαση 3/4/2019)

The British Museum : Health and safety policy / Richard Lambert, 2014

<https://www.britishmuseum.org/pdf/Health%20and%20safety%20policy%2020141030.pdf> (Πρόσβαση 3/4/2019)

Fire Risk Assessment for Collections in Museums / Jean Tetreault, Journal of the Canadian Association for Conservation, 2008, (33), 3-21

Health and Safety at the Science Museum

https://www.sciencemuseum.org.uk/sites/default/files/2017-10/science_night_risk_assessment.pdf (Πρόσβαση 3/4/2019)

Health & Safety for Museum Professionals / J. Howard, A. Schill, Journal of occupational and environmental medicine, 2012, 54(1), 109-110

Health and safety in the workplace / Royal Ontario Museum (ROM)

<https://www.rom.on.ca/sites/default/files/imce/policies2015/healthsafetyworkplace.pdf> (Πρόσβαση 1/4/2019)

Hidden Hazards : Health and Safety in Museums and Art Galleries/ K.A. Makos, M. Skimina

<https://synergist.aiha.org/201605-health-and-safety-in-museums> (Πρόσβαση 2/4/2019)

Lead in Museum Collections and Heritage Buildings – Canadian Conservation Institute (CCI)
Notes 1/8, 2010

<https://www.canada.ca/en/conservation-institute/services/conservation-preservation-publications/canadian-conservation-institute-notes/lead-museum-collections.html> (Πρόσβαση 3/4/2019)

Managing risk in your museum

<https://www.slideshare.net/collectionstrust/managing-risk-in-your-museum> (Πρόσβαση 1/4/2019)

Museum health and safety management policy / Natural History Museum

http://www.nhm.ac.uk/content/dam/nhmwww/about-us/governance/policies-and-procedures/health-safety_policy.pdf (Πρόσβαση 1/4/2019)

Natural History Museum : risk assessment information

<http://www.nhm.ac.uk/content/dam/nhmwww/schools/risk-assessment-sheet.pdf> (Πρόσβαση 1/4/2019)

Risk assessment advice Everything you need to know to plan a safe, fun visit to our museums.

<https://www.museumoflondon.org.uk/schools/museum-visits/risk-assessments> (Πρόσβαση 1/4/2019)

Risk identification / The Design Museum

<https://designmuseum.org/schools-colleges-and-universities/risk-identification>

Risk Management and Risk-based Decision Making for Museum, Gallery, Archive and Historic House Collections

<https://www.canada.ca/en/conservation-institute/services/workshops-conferences/advanced-professional-development-workshops/risk-management-decision-making.html> (Πρόσβαση 2/4/2019)

Risk management in libraries, archives and museums / A.H. Kuzucuoglu, The International Refereed Academic Social Sciences Journal, 2014, 15(5), 277-294

A selection of downloadable resources and advice about creating a safe environment for your museum's employees, volunteers and visitors.

<http://mdem.org.uk/more-information/useful-resources/creating-safe-environment/#.W5IzYLi59nM> (Πρόσβαση 3/4/2019)

Γνωρίστε μας

Παρατηρητήριο ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Το Παρατηρητήριο αποτελεί το κέντρο αναφοράς θεμάτων που αφορούν στην υγεία και την ασφάλεια της εργασίας, μέσω της συστηματικής παρακολούθησης και της καταγραφής των εξελίξεων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διε-

θνές επίπεδο.

Στοχεύει στην ενίσχυση των θέσεων των φορέων χάραξης πολιτικής, των κοινωνικών εταίρων, των επιχειρήσεων, της ακαδημαϊκής κοινότητας και όλων όσων εμπλέκονται στη διαχείριση των θεμάτων

της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία.

Το Παρατηρητήριο:

- τηρεί και ενημερώνει τις βάσεις δεδομένων του Ινστιτούτου που αφορούν στη νομοθεσία και τη νομολογία
- συλλέγει, μεταφράζει και επεξεργάζεται υλικό που δημοσιεύεται στις περιοδικές και μη εκδόσεις του Ινστιτούτου
- παρέχει υπηρεσίες βιβλιοθήκης
- διακινεί τις εκδόσεις του Ινστιτούτου
- οργανώνει ενημερωτικές δράσεις για τη δημιουργία κουλτούρας πρόληψης, σε μαθητές και σπουδαστές
- συμμετέχει στις ερευνητικές, εκπαιδευτικές, εκδοτικές, πληροφοριακές και άλλες δραστηριότητες του Ινστιτούτου.

Το Παρατηρητήριο στελεχώνεται από τις κ.κ.: Αφροδίτη Δαΐκου, Υπεύθυνη, Χημικό MSc, Φανή Θωμαδάκη, Βιβλιοθηκονόμο - Επιστήμονα Πληροφόρησης, Κοινωνική Επιστήμονα, M.Sc και κα Μαρίνα Τριάντη, Γραμματειακή υποστήριξη.

Digital labour platforms and the future of work – Towards decent work in the online world

Επιμέλεια: Σπύρος Δοντάς

Συγγραφείς: *Janine Berg, Marianne Furrer, Ellie Harmon, Uma Rani, M Six Silberman*

Εκδότης: ILO

Σελίδες: 160

Έκδοση: 2018

Έχει διαμορφωθεί η εντύπωση ότι η ψηφιοποίηση και οι επιπτώσεις της στην απασχόληση αφορά κυρίως στον, λεγόμενο, ανεπτυγμένο κόσμο. Η αντίληψη αυτή είναι απολύτως εσφαλμένη και η μελέτη της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO) μάς εξηγεί το γιατί. Επίκεντρό της η μελέτη του φαινομένου του crowd working, το οποίο, ανάλογα με τις περιστάσεις, έχει αποδοθεί στα Ελληνικά ως συμμετοχική εργασία και πληθεργασία, ο δε σχετικός εργαζόμενος ως πληθεργαζόμενος (crowd worker). Η έννοια της πληθεργασίας προέρχεται από αυτήν του πληθοπορισμού (crowd sourcing) που εισήχθη στο διεθνές λεξιλόγιο μόλις το 2006. Η πληθεργασία είναι η εργασία που ανατίθεται από μια εταιρία, μέσω ανοιχτής πρόσκλησης, σε μεγάλη ομάδα εξωτερικών συνεργατών ή και στο ευρύτερο κοινό. Παλαιότερα οι εργασίες αυτές ανατίθεντο σε υπαλλήλους ή εργολάβους, αλλά σήμερα οι τεχνολογίες της πληροφορικής καθιστούν το σχετικό μοντέλο εφικτό. Η μελέτη της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας καταγράφει, για πρώτη ίσως φορά σε διεθνές επίπεδο, τις κοινωνικές διαστάσεις της μικροεργασίας (microwork), τα προβλήματα από την έλλειψη διαφάνειας, διαπραγματεύσης, μισθολογικής διασφάλισης και εκπροσώπησης των εργαζομένων. Η μελέτη εμπεριέχει κριτήρια που πρέπει να πληρούνται ώστε οι πληθεργαζόμενοι να είναι σε θέση να εκτελούν με αξιοπρέπεια την εργασία τους, καλυπτόμενοι από το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

Το πλήρες κείμενο της αναφοράς στα Αγγλικά:

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_645337.pdf

Digital labour platforms
and the future of work
Towards decent work
in the online world

Janine Berg • Marianne Furrer • Ellie Harmon
Uma Rani • M Six Silberman

ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΥΓΙΕΙΝΗΣ & ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

www.elinyae.gr

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Το ΚΕΚ του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. σχεδιάζει και υλοποιεί προγράμματα κατάρτισης:

- ✓ Α', Β', Γ' κατηγορίας επικινδυνότητας
- ✓ 14 εξειδικευμένα προγράμματα
- ✓ Επιμορφωτικές 2ωρες συναντήσεις

Για επιχειρήσεις υπάρχει η δυνατότητα χρηματοδότησης μέσω του προγράμματος ΛΑΕΚ 0,24%

**Επιμορφωτικές
ολιγόωρες
συναντήσεις στον χώρο
εργασίας με πρακτική
άσκηση**

Τεχνικών Ασφάλειας
αποφοίτων ΑΕΙ (επι-
χειρήσεις Α' κατηγορίας
επικινδυνότητας)

Εργοδοτών Επιχειρήσεων
Β' και Γ' κατηγορίας
επικινδυνότητας

Για πληροφορίες:

- κα Δ. Βενέτη, 210 8200136
- κα Μ. Αντώνου, 210 8200111

Λιοσίων 143 & Θειρσίου 6, 104 45 ΑΘΗΝΑ

T.: 210 82 00 100 * F.: 210 82 00 103 * E.: info@elinyae.gr

Α Θ Η Ν Α * Θ Ε Σ Σ Α Λ Ο Ν Ι Κ Η * Ι Ω Α Ν Ν Ι Ν Α * Β Ο Λ Ο Σ

Υ & Α στη χρήση
ανυψωτικών
μηχανημάτων
Περονόφορα

1

2

Κανονισμός REACH

Εργασία σε
περιορισμένους
χώρους

3

4

Εργασία σε Ικρίώματα

Εργασία σε ύψος

5

6

Εισαγωγή στην
Εργασία σε Ύψος

Α' Βοήθειες

7

8

Πυροπροστασία
Πυρασφάλεια

Εκτίμηση
Επαγγελματικού
Κινδύνου

9

10

Υγεία και
Ασφάλεια στην
Εργασία

Εργονομία

11

12

ΣΑΥ - ΦΑΥ

Συγκολλήσεις

13

14

Υ & Α σε εργασίες
καθαριότητας

“Ο φορέας των κοινωνικών εταιρών για θέματα υγείας και ασφάλειας στην εργασία, με παρουσία και εμπειρία στην έρευνα, την πληροφόρηση, την ενημέρωση, τη συμβουλευτική υποστήριξη και την εκπαίδευση επιχειρήσεων και εργαζομένων”

Ακολουθήστε μας

